

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ותשעים של הכנסת הארבע-עשרה

יום רביעי, י"ג באדר התשנ"ח (11 במרס 1998)

ירושלים, הכנסת, שעה 11:03

תוכן העניינים

- הצעת חוק סיעוד ושיקום ביתי (עידוד ההתנדבות), התשנ"ח-1997
(הצעת חבר הכנסת א' רביץ)
- הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), התשנ"ח-1997
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
- הצעת חוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998
(הצעת קבוצת חברי הכנסת)
- הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סידורים מיוחדים לילדים בבניינים ציבוריים), התשנ"ו-1996
(הצעת חבר הכנסת רן כהן)
- הצעות לסדר-היום התבטאויותיו של יושב-ראש מפלגת העבודה אהוד ברק
הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת
- הצעות לסדר-היום דברי האלוף (מיל.) שלמה גזית על חיילים עם כיפות סרוגות
מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת
- הצעות לסדר-היום דברי האלוף (מיל.) שלמה גזית על חיילים עם כיפות סרוגות
הצעת חוק שהייה שלא כדן (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2),
התשנ"ח-1998
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)
- דברי ברכה לנציגי העדה הדרוזית בישראל

הצעת חוק סיעוד ושיקום ביתי (עידוד ההתנדבות), התשנ"ח-1997

(הצעת חבר הכנסת א' רביץ)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי חברי הכנסת, יום רביעי, י"ג באדר התשנ"ח, 11 במרס 1998 – ישיבת הכנסת פתוחה. ישיבת הכנסת תינעל היום בשעה 14:00. לפני הנעילה יש להעביר הצעת חוק דחופה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, בתקווה שהיא תגיע לכאן.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

איזו הצעה?

היו"ר ד' תיכון:

הצעת חוק שהייה שלא כדן. נדמה לי שתוקפה של התקנה פג היום.

קריאה:

בשבת.

היו"ר ד' תיכון:

בשבת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

יש לי הצעה לסדר.

היו"ר ד' תיכון:

אתה לא צריך להגיש הצעה לסדר. אני קיבלתי כמה פניות מצדם של חברי כנסת להעלות את נושא התקרית ליד הכפר תרקומיא. מאחר שממילא היום קצר ואנחנו שמטנו הרבה הצעות חוק שעוברות אוטומטית לשבוע הבא, אני יכול לומר שאני בטוח שהנושא הזה יאושר כהצעה דחופה בשבוע הבא. עם

זאת, אני רוצה להשתתף באבלן של המשפחות ששכלו את בניהן, את יקיריהן, את קרובי המשפחה שלהן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ולהביע צער של הכנסת כולה.

הי"ר ד' תיכון:

אני מביע צער על שיש נפגעים, בהנחה שהכול התפתח ללא בקרה, מתוך חשש כזה וחשש אחר. דברים כאלה קורים, וחבל שהם קורים. אנחנו, כאמור, מביעים צער בשם כל הכנסת.

שבח וייס (העבודה):

בשם כולנו.

הי"ר ד' תיכון:

אמרתי שהדיון ייערך בשבוע הבא.

אנחנו עוברים לסדר-היום. הצעת חוק סיעוד ושיקום ביתי (עידוד ההתנדבות), התשנ"ח-1997; הצעת חוק פ/1749 – ינמק מהמקום חבר הכנסת אברהם רביץ. בבקשה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת החוק שלפנינו באה לעודד את המתנדבים ואת ארגוני ההתנדבות. אני מביא לדוגמה ארגון שידוע לכולנו, ארגון "יד שרה". לפי בדיקה של המכון לפיריון העבודה והייצור, הארגון הזה חוסך למשק המדינה למעלה מ-200 מיליון דולר לשנה, באשר הוא מעודד את הטיפולים השונים לנכים, לקשישים ולאחרים במסגרת המשפחה ובמסגרת הסביבה הטבעית שלהם, ואיננו מאלץ את האנשים האלה להשתמש בשירותי בתי-חולים.

לכן מוצע כאן, כדי לעודד את הארגונים האלה, לפטור אותם משורה של מסים על הציוד שהם מביאים כדי לגרום לחיסכון הגדול הזה במשק. המתנדבים עצמם מוציאים עד 500 שקלים בחודש בעבור הסעות וכל מיני סיעודים שהם נותנים. המתנדבים רשומים לפי קריטריונים, לפי מבחנים שהשר יקבע, ואני מציע שהסכום זה יהיה פטור ממס, כי ודאי שזה לא שכר.

אני מקווה, שבועדת הכספים נדון בפרטים ונמצא את הקריטריונים הנורמטיביים והשווים, שיעמדו במבחנים של ניהול תקין. אני חושב שבזה אנחנו נעשה תיקון גדול ונעודד את הארגונים ונביא לחיסכון גדול למשק המדינה. תודה.

הי"ר ד' תיכון:

אני מבין, חבר הכנסת רביץ, ששר העבודה והרווחה איננו כאן.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

שר הבריאות כאן.

הי"ר ד' תיכון:

אתה יודע שבמשך שנים רבות ניסו להעביר הצעת חוק כזאת ולא הצליחו, כי אתה פורץ כאן פרץ שדרכו יעבור מחנה שלם, ולא תוכל להשתלט על העניין הזה, אף שההצעה נראית צודקת והוגנת. בעבר טיפלתי במשלוח של שמיכות שהגיעו לקריית-שמונה. ביקשתי לפטור אותן ממכס. קריית-שמונה היתה לאחר משבר, ומה חשוב יותר משמיכות. מדובר בתרומה, אבל לא היה אפשר לזוז.

אתה תוכל לדבר, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

להסיר.

הי"ר ד' תיכון:

אתה יכול לדבר רק כשאתה מבקש להתנגד.

נסים דהן (ש"ס):

כן, בהחלט.

הי"ר ד' תיכון:

בבקשה.

שבח וייס (העבודה):

בתנאי שאתה ממש מבקש להתנגד.

נסים דהו (ש"ס):

כן, ממש להתנגד.

שבח וייס (העבודה):

סמוך עליו, יש לו נימוקים.

קריאה:

בניזרי לא יכול לענות?

הי"ר ד' תיכון:

בניזרי לא יכול לענות. אין דבר כזה, זה שר העבודה והרווחה. אם אתה מדבר בשם הממשלה, תקבל רשות. הם ביקשו ממך?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

ביקשו ממני להשיב, אז אין בעיה.

הי"ר ד' תיכון:

הממשלה ביקשה ממך להשיב?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כ.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה. אבל אצלי כתוב: שר העבודה והרווחה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, דור "המתנדבים בעם" היה בקום המדינה ולפניה, ולצערי הרב, נושא ההתנדבות הלך ונחלש במשך השנים. אבל, בנושא בריאות ובנושאים נוספים בחברה שלנו אנחנו רואים בזמן האחרון, שצצים ופורחים ארגונים התנדבותיים רבים במדינת ישראל, שבאמת פעולותיהם הן נקודת אור חשובה בחברה הישראלית, בעוד אנחנו נוהגים תמיד לציין נקודות אפלות בתוך החברה שלנו.

אני חושב שנכון עשה חבר הכנסת הרב רביץ בכך שהגיש את הצעת החוק. אדוני היושב-ראש, נכון שגם אני שמעתי הבוקר הערות מכיוון האוצר, שאם אנחנו ניתן פתח, מה יהיה הלאה.

היו"ר ד' תיכון:

כך הם טענו במשך שנים.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

נכון. את זה בדיוק שמעתי הרגע, אבל זה היה מוזר מאוד, כי החלטת הממשלה היתה כן להעביר את הצעת החוק, לפחות בקריאה הזאת. אנחנו באמת לא נתנגד היום, אנחנו נעביר את הצעת החוק כלשונה, ולאחר מכן יבואו אנשי האוצר ויגידו את דבריהם.

משפט אישי, אדוני, ברשותך. אתמול נרצחה בחיפה רויטל אמזלג. רק הבוקר נודע לי, שהיא בתה של בת-דודי, ובת-דודה שנייה מכיוון אחר. אני חושב, שכשזה נוגע אליך קצת יותר, כשזה יותר אישי וקרוב, אתה מרגיש את ההיבטים בצורה קצת יותר חמורה.

אני חושב, שבועדות הכנסת, בראשותם של חברי הכנסת, מביאים הרבה הצעות חוק לייעל ולשפר.

נסים דהן (ש"ס):

אתמול היה יום האשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

כן. זו היתה תזכורת, לצערנו הרב. אנחנו מדברים פה על הרבה חוקים, הטרדות מיניות וכדומה. לדעתי, הבעיה הרבה יותר שורשית. האלימות שפושה בחברה שלנו היא קשה ונוראה. עלינו לתת עליה את הדעת פה, בבית הזה; אולי ליזום דיון מיוחד בכלל על כל האלימות שהחברה שלנו, במדינת ישראל, נגועה בה. איך שליפת האקדחים והסכינים נעשית דבר של יום ביומו בחברה, ואין פוצה פה ומצפץ.

צריך לבדוק את השפעת התקשורת, את הקרנת אותם אלפי סרטים עם אלימות נוראית לבני הנוער ולאנשים במדינת ישראל. האם אותה שליפת נשק מהירה, ועוד דברים נוספים, אין בה משום מתן לגיטימציה לציבור למעשים כאלה?

אני חושב, שפה צריך לדעת לדון את היחס בין בעל לאשה, בין אדם לחברו, שלצערנו הרב אנחנו לוקים בו בחסר – הלחיצה על ההדק, שליפת הסכין, נעשות בצורה כל כך מהירה. עלינו לתת את הדעת על כך.

יהי זכרה ברוך.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דהן, בבקשה. מבקש להסיר.

נסים דהן (ש"ס):

להתנגד.

היו"ר ד' תיכון:

זה להסיר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

תהיה לי אחר כך אפשרות לשכנע?

נסים דהן (ש"ס):

ן.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, השאלה הספונטנית שנשאלה מהבית כשביקשתי להביע התנגדות, ואמר זאת בצורה הכי בוטה חבר הכנסת דראושה, אני מודה לו על זה, שלי זה לא מתאים.

אני רוצה לומר לכם, חברי חברי הכנסת, פעולת ההתנדבות בעם ישראל נמדדה במסירות, בהקרבה אישית; הרבה פעמים המתנדב תורם מכספו, מהונו, מאונו כדי לבצע את פעולת ההתנדבות. לכן, חברי חברי הכנסת, כשהוגשה בפנינו הצעה שרוצה לתגמל – אומנם לא גמול מיוחד – פעולת התנדבות, ובאה לתת פטורים כאלה, הנחות כאלה ואחרות הקשורות לפעולת ההתנדבות, לדעתי, היא נוטלת את העוקץ האמיתי של ההתנדבות בעם ישראל או בכל עם, או לכל אדם באשר הוא אדם. ברגע שאדם יקבל טובת הנאה מסוימת על התנדבותו, זה נוטל את כל העוקץ מפעולתו, ואפילו הייתי אומר את ה"לשמה" שבדבר. ומי שמבין יודע כמה חשוב לנו ה"לשמה" בפעולת ההתנדבות, כדי שאדם לא יקבל שום תמורה ויעשה את התנדבותו באותו מאמץ, באותה מסירות, גם כשהוא יודע שהיא עולה לו לפעמים בכסף, בבריאות ובזמן. זה טעם ראשון להתנגדות שלי.

סיבה שנייה – חבר הכנסת רביץ, למה לתת גמול רק למי שמתנדב בתחום הסיעוד והשיקום? וכי חסרות בעם ישראל פעולות התנדבות יפות ומבורכות, שעם ישראל – אדוני הרב רביץ בוודאי יודע, אבל אני פונה לכל חברי חברי הכנסת; המושג גמ"ח, גמילות חסדים, בעם ישראל, הוא מושג רחב, החל ממוצץ – יש גמ"ח למוצצים, למשפחות עם כמה תינוקות בבית שפתאום אבד להן המוצץ – וכלה בגמ"ח לשמלות כלה למשפחות נצרכות, שלא מסוגלות לממן לעצמן ביום שמחתה של הבת שמלת כלה כמנהג בני ישראל, כמנהג העולם, ויש גמ"חים מיוחדים שנותנים חינוך אותה שמלת כלה.

למה להם, למשל, חבר הכנסת רביץ לא הציע כל אותן הצעות יפות, שלדעתי היו במקומן, לולא הטענה הראשונה שאני עומד עליה? אבל אם כבר מדברים על מפעלי התנדבות לעם ישראל, למה רק לגבי חולים, נכים, קשישים? מה עם שאר פעולות הגמ"ח היפות שאדוני הרב רביץ בוודאי מכיר אותן, ואני בוודאי מכיר אותן מקרוב? גם להם היה צריך להרחיב את היריעה.

לכן, חברי חברי הכנסת, אני הייתי מציע להתנגד להצעת החוק הזאת משני הטעמים שמניתי בפניכם. אני מאוד מקווה, שפעולת ההתנדבות בעם ישראל תישאר לשם שמים, ללא שום מטרה, ללא שום תגמול. ההטבה היחידה היא, שאנחנו מצפים מבעל הרחמים, מבעל התשלומים, שישלם פועלכם, ותהי משכורתכם שלמה מאת השם. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רביץ, מן המקום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, ראשית כול אני רוצה לענות לחבר הכנסת נסים דהן. אני חושב, שתפסת מרובה לא תפסת, ואולי יגיע באמת הזמן שיוכלו לעשות חוק הרבה יותר כללי, שיכסה את כל שטחי המתנדבים בעם.

ולך, אדוני היושב-ראש, אנחנו בהצעת החוק היינו מאוד ערים לנקודות שאתה העלית, ומשום כך הגבלנו מאוד את הארגונים האלה שייכנסו לתוך מסגרת החוק.

אני רוצה לומר, שיש שוני גדול מאוד ומהותי בין סוג ההתנדבות שמופיע בהצעת החוק הזאת לבין ההתנדבות שאתה ציינת, שהיא יפה, חד-פעמית כזאת, כמו שתיארת – חלוקת שמיכות לקריית-שמונה; מכיוון שכאן אנחנו מדברים על פעילות שבעצם באה להחליף את תפקיד הממשלה. הממשלה היתה צריכה לעשות את הדברים האלה, וכאן ארגוני המתנדבים עושים את הפעולות, חוסכים לממשלה מאות מיליונים של דולרים מתקציב המדינה.

לכן, גם בוועדה אנחנו נהיה קשובים לכך שהעניין לא יתפרס, שהוא יהיה מאוד מוגדר, גם על-פי החוק וגם על-פי התקנות שיתקן השר הרלוונטי.

אני מציע להצביע בעד החוק. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני בשלי, לא תחזיקו מעמד.

אנחנו ניגשים להצבעה. הצעת חוק סיעוד ושיקום ביתי (עידוד ההתנדבות) – מי בעד אישור הצעת החוק בקריאה טרומית והעברתה להכנה בוועדת הכספים לקריאה ראשונה? אפשר להצביע.

הצבעה מס' 1

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לדין מוקדם בוועדה – 17

בעד ההצעה להסיר מסדר-היום את הצעת החוק – אין

נמנעים – 1

ההצעה להעביר את הצעת חוק סיעוד ושיקום ביתי (עידוד ההתנדבות),

התשנ"ח-1997, לדין מוקדם בוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 17, אין מתנגדים, אחד נמנע. תודה. הצעת החוק עוברת להכנה לקריאה ראשונה בוועדת הכספים.

הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), התשנ"ח-1997

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו מתקדמים. הצעת חוק לתיקון פקודת התעבורה (עדיפות תחבורה ציבורית), של חבר הכנסת מיכאל נודלמן; הצעת חוק פ/1695. הנמקה מהמקום. בבקשה.

סליחה, אני לא הבנתי. אתה יכול לעלות לכאן כי בלאו הכי לא יצביעו היום. יש לך חמש דקות. מהמקום ההוא זה רק דקה.

נסים דהן (ש"ס):

עד סוף היום אין הצבעות?

היו"ר ד' תיכון:

לא. על נושאים שנויים במחלוקת אין הצבעה היום.

נסים דהן (ש"ס):

חוץ מאשר הצעת החוק לגבי שהייה בלתי חוקית.

שבח וייס (העבודה):

הנושא הקודם היה שנוי במחלוקת.

נסים דהן (ש"ס):

לגבי הצעת החוק בדבר שהייה בלתי חוקית, תהיה הצבעה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גם לגבי שהייה בלתי חוקית יש מחלוקת. למה יש הצבעה?

היו"ר ד' תיכון:

אני אסביר לך למה, כי התקנה מסתיימת בשבת.

בבקשה, חבר הכנסת נודלמן.

שבח וייס (העבודה):

לגבי הצעת החוק הקודמת היתה מחלוקת.

היו"ר ד' תיכון:

לא היתה מחלוקת.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני לא יודע איזו מחלוקת יש על הצעת החוק שלי, אבל אני בטוח שבעיית התחבורה הציבורית כיום דורשת פתרונות ברורים ומיידים. יש צורך לעודד את השימוש בתחבורה הציבורית, והצעת החוק שלי מובילה לזה.

הצעת החוק המוצעת מעניקה עדיפות לתחבורה הציבורית על-ידי הכרזה על מסלולים שיהיו שמורים לתחבורה הציבורית בלבד בשעות מגבלה.

כמו-כן, ההצעה נותנת זכות קדימה לאוטובוסים היוצאים מהתחנה. מדי יום מתבצעות 900,000 יציאות אוטובוס מתחנות באזורים העירוניים, ואם אין זכות קדימה, זה גורם לכך שמאבדים הרבה זמן וגם פוגעים באיכות הסביבה ובבריאות של אנשים.

הצעת החוק המוצעת נועדה לקצר זמני נסיעה בתחבורה הציבורית, והיא תתרום להקלת העומס בכבישים ולירידה בתאונות דרכים ובזיהום אוויר בערים.

אני לא מבין איזו מחלוקת יכולה להיות לגבי חוק כזה.

היו"ר ד' תיכון:

מותר לי לשאול אותך שאלה?

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

בבקשה.

היו"ר ד' תיכון:

אני נוסע כל יום, והרי הנהג לא צריך שייתנו לו זכות יציאה; הוא נוטל אותה לעצמו. הוא מזנק אל תוך המסלול, אם אתה רוצה ואם לא רוצה, מכוח העוצמה של האוטובוס, ולא מכוח החוק.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני לא רוצה שזה יהיה מכוח העוצמה שלו, אני רוצה שזה יהיה בחוק.

היו"ר ד' תיכון:

אבל איך אפשר? אתה נוסע, ופתאום נכנס לך אוטובוס. בלי לאותת, הוא יוצא מהתחנה. לא מאותת, לא כלום – טראח.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

צריך להגיד שיש לו עדיפות. עכשיו זה נעשה בכוח, וזה מוביל לתאונות דרכים, וזה לא בסדר. כך זה בכל המדינות. אני לא אומר שהעדיפות הזו צריכה להינתן לו כל היום. היא צריכה להינתן לו בשעות עומס.

נסים דהן (ש"ס):

היושב-ראש צודק. אם העדיפות הזו תיקבע בחוק, נהגי האוטובוסים יזלזלו עוד יותר.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אני לא חושב כך. אני חושב שאנחנו צריכים לתת עדיפות לתחבורה הציבורית. מי נוסע בתחבורה הציבורית?

היו"ר ד' תיכון:

במסלולים – כן.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

וגם ביציאת האוטובוס.

נסים דהן (ש"ס):

במסלולים – כן. עד היום, אם אוטובוס יוצא בלי להסתכל ולבדוק, אפשר להאשים אותו בעבירת תעבורה. אבל לפי הצעת החוק שלך, הוא ימשיך להשתולל, ואף אחד לא יוכל אפילו להאשים אותו. הוא אף לא יסתכל במראה, תמיד הוא יצא הראשון.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

כן, אני חושב שהוא צריך להיות ראשון, כי נוסעים בו המון אנשים.

נסים דהו (ש"ס):

אבל צריך להיות מינימום של זהירות מצד הנהג. הוא צריך להסתכל במראה לפני שהוא יוצא.

מיכאל נודלמן (ישראל בעלייה):

אם כל נהג ידע שיש זכות קדימה לאוטובוס, הוא יהיה זהיר. זה הרעיון שלי, זו הצעת החוק שלי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנחנו לא נצביע על הצעת החוק. אני מתאר לי שלמשרד התחבורה יש בוודאי מה לומר, ולכן הוא ירצה לומר זאת בהזדמנות אחרת.

חבר הכנסת ויינברג, אתה רוצה להסיר?

שבח וייס (העבודה):

לא, הוא לא יכול אם משרד התחבורה – – –

היו"ר ד' תיכון:

אין תשובה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא לא יודע מה עמדת הממשלה.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע, אני שואל את חבר הכנסת ויינברג מה הוא רוצה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הוא רוצה לעזור.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

אני רוצה להעיר להערה של אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' תיכון:

כן, אבל רצית לדבר לפני שאני הערתי את ההערה.

צבי ויינברג (ישראל בעלייה):

כשהתחלת לדבר, כבר הבנתי מה אתה רוצה להגיד.

אני מכיר את התחבורה הציבורית, לפחות בשלוש מדינות גדולות, ובכולן יש עדיפות לאוטובוסים שיוצאים מהתחנה. זה חשוב מאוד. גם חשוב שזה יהיה לפי החוק, ולתחבורה הציבורית אכן תהיה עדיפות בכל התחומים, ובמיוחד בנוגע ליציאה, במיוחד במדינה שבה הכבישים מאוד צרים ובאמת קשה לצאת מהתחנה. הכבישים לא רחבים, וזו נקודה מאוד חשובה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. לא צריך היה לעזור לחבר הכנסת נודלמן, הוא לא במצוקה.

הצעת חוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998

(הצעת קבוצת חברי הכנסת)

היו"ר ד' תיכון:

אנו עוברים להצעת חוק הגנים הטיפוליים, התשנ"ח-1998, של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי; הצעת חוק פ/1915. בבקשה, הנמקה בלבד.

בשל פורים, נושאים שנויים במחלוקת לא יוצבעו.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מתכבדת להציג בפני הכנסת את הצעת חוק הגנים הטיפוליים, ששותפים לה חברי כנסת נוספים.

אדוני היושב-ראש, בדיוק לפני שנה, במרס 1997, העליתי, ברשותך, הצעה רגילה לסדר-היום בנושא המחסור בגנים טיפוליים לילדים עם מוגבלות קשה – לפני שנה. הצגתי אז את הנושא בפני הכנסת, התקיים דיון בוועדה לגיל הרך, קיבלנו מסקנות, שלחנו את המסקנות לכל המשרדים הנוגעים בדבר, ואדוני, כפי שקורה להרבה מאוד מסקנות של ועדות, לא קיבלנו שום תגובה משום משרד ממשלתי. זה, כמובן, אחד הביטויים לנתק שקיים בין הכנסת לבין הממשלה, אבל העלאת הצעה לפני שנה נועדה לאותת לממשלה, שאם היא תפתור את הבעיה בלי עזרת חוק, אנחנו נימצא נשכרים מהישועה שתמצא לאותם ילדים. חלפה שנה, ומסתבר שבלי חוק דברים לא זזים. לכן מועלית כרגע הצעת החוק הזאת.

חברי הכנסת, אנחנו מדברים על כך, שבמדינת ישראל חיים אתנו ילדים עד גיל שלוש, שסובלים ממוגבלויות ומליקויים שונים. ההערכה היא, שכ-5% מכל הילדים סובלים מליקוי בהתפתחות. רוב הליקויים הם ליקויים קלים יחסית, או כאלה שחולפים אחרי טיפול קצר, אבל כ-10% מאותם ילדים הם בעלי ליקויים קשים, הפרעות התנהגות קשות, פיגור, תסמונות נדירות וכו'.

ב-1988 אישרה הכנסת את חוק החינוך המיוחד, ובשנים האחרונות הוא מתחיל להתבצע, והחל מספטמבר הקרוב, סוף-סוף – – –

הי"ר ד' תיכון:

באיזו שנה זה היה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

1988.

הי"ר ד' תיכון:

סרטני?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

כן, סרטני.

והחל מספטמבר הקרוב, סוף-סוף ייתנו, בגני-הילדים ובחינוך המיוחד בכלל, גם שירותים פארא-רפואיים. זו התחלה חשובה מאוד, אבל החינוך המיוחד – ואדוני היושב-ראש יודע זאת – מתחיל מגיל שלוש. הילדים שאנו מדברים עליהם הם בני שנה וחצי עד שלוש, ואין להם פתרון. במקומות מסוימים יש גנים טיפוליים, ביוזמת רשויות מקומיות, מרכזים להתפתחות הילד, אבל לא כזכות של אותו ילד.

כל המחקרים, כל המומחים יודעים, שאם הילדים האלה לא יקבלו, באותה שנה או שנה וחצי, את הטיפול, את הסיוע ואת המסגרת החינוכית, עתידם יהיה קשה הרבה יותר. לכן אני רוצה להודות לפרופסור אשר אור-נוי ממשד הבריאות, לד"ר נירה דנגור ולגברת מרים כהן ממשד העבודה והרווחה, שלבקשתי כבר עשו עבודת הכנה חשובה ביותר. שני המשרדים אמרו, שמבחינה מקצועית הם תומכים באופן מלא בחוק.

פגשתי גם את הרפרנטית של משרד האוצר וניסיתי להסביר לה, שכל שקל שהמדינה תשקיע באותם ילדים בגיל הזה יחסוך הרבה מאוד שקלים בעתיד. אפשר יהיה לתת לילדים האלה איכות חיים טובה יותר וגם לחסוך כסף למדינה. מדובר בגנים שימומנו גם על-ידי ההורים, גם על-ידי קופות-החולים – הכוונה לטיפולים הפארא-רפואיים – אבל תצטרך להיות גם עזרה מסוימת של המדינה. מדובר בתוספת של כ-70 גנים, שיתפרסו, כמובן, לא בבת-אחת.

חברי הכנסת, אני חושבת, שאנחנו, כחברה, כמדינה, חייבים לתת לילדים האלה, שנולדו עם מוגבלות קשה, וחייבים לתת להורים שלהם את השירות החיוני הזה, והכוונה היא, שאת השירות הזה יקבלו אותם ילדים שהביטוח הלאומי מכיר בהם כזכאים לגמלת נכות, ואלה ילדים שעברו את כל הבדיקות, וידוע ומוכר שהם צריכים את הסיוע הזה.

אני מקווה, שיימצא רוב בכנסת, והצעת החוק הזאת תעבור לוועדה לגיל הרך, להמשך הטיפול. תודה.

הי"ר ד' תיכון:

תודה. כאמור, ההצבעה בשבוע הבא.

הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סידורים מיוחדים לילדים בבניינים ציבוריים),
התשנ"ו-1996

(הצעת חבר הכנסת רן כהן)

הי"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק התכנון והבנייה (תיקון – סידורים מיוחדים לילדים בבניינים ציבוריים). חבר הכנסת רן כהן, הנמקה בלבד. בבקשה. חמש דקות.

רו כהן (מרצ):

אדוני יושב-ראש הכנסת, חברות וחברי הכנסת, למען האמת, הצעת החוק הזאת היתה צריכה להיות הנמקה מהמקום, משום שממש לא מתקבל על הדעת שמישהו, במדינת ישראל מעלה בדעתו, שכל נושאי הבטיחות למבוגרים, לנכים, לכל אוכלוסייה יהיו מותקנים בחוק, חוץ מאשר לילדים.

שבח וייס (העבודה):

איך זה היה עד היום?

רו כהן (מרצ):

ממש פלא פלאים. ועוד יותר פלא פלאים, שהממשלה מתנגדת.

אתן לכם דוגמאות אלמנטריות. למשל, יש לנו בבניינים ציבוריים חוקים לגבי נגישות של נכים, לגבי מעליות, אמצעי סיוע, וכו'. אין שום תקן מחייב לגבי ילדים.

מה קורה? בכל ריכוזי האוכלוסייה הגדולים ובכל הבניינים הציבוריים הילדים הם אחת האוכלוסיות הצרכניות החשובות ביותר. הם נמצאים בכל המרכזים, בכל הקניונים, בקופות-החולים, בכל המקומות. אין שום תקן, ואני רוצה שיהיה ברור על אילו דברים מדובר. מדובר על אמצעים אלמנטריים שעניינם בטיחות, ואצלנו, עד שיקרה אסון, הרי לא מתעוררים. אבל במקרה זה אסון פירושו ילד נהרג. בגלל מה? משום שאין מעקה, משום שאין הגדרה של גובה קירות, משום שאין הגדרה לחלונות, לגודלם, לגובהם, לסגירתם. אין שום דבר בתחומים האלה שמבטיח את הילדים.

אתן דוגמה שנייה. למשל, אין תקן לגבי שירותים. ילדים יכולים לבוא למרכזים – יהיו בהם שירותים רק למבוגרים; ילד לא יוכל לעשות את צרכיו. הוא לא יוכל להיות מטופל במקום מסוים על-ידי הוריו. כלומר, אלה דברים באמת אלמנטריים. בכל מדינה תרבותית זה קיים, ואצלנו יושבת ועדת חכמים של שרים לענייני חוק ואומרת: לא צריך. זה מה שמדהים, ועוד להתנגד לזה במליאה.

אתן דוגמה שלישית. ילדים יכולים ללכת לאיבוד. אתם יודעים שאין טלפונים ציבוריים בגובה שמאפשר ילד לגשת לטלפון ולהתקשר להוריו? מה, הוא צריך להיות מצויד רק בפלאפון?

כלומר, אלה דברים שבאמת הדעת אינה סובלת לגבי צרכים אלמנטריים של ילדים. אין ברזי מים; אין טיפול בעניין הנגישות למקומות שיש בהם תקעים של חשמל, בכל הנושא של הימצאות מקומות שבהם ילדים יכולים לקבל שירותי תזונה, מקומות לאכילה. דברים אלמנטריים אינם מוגדרים, אינם מחויבים, ואין עליהם פיקוח.

דבר נוסף, ובו אסיים בגלל קוצר הזמן, וארשה לעצמי להשיב על התשובה הנגדית של הממשלה בשבוע הבא.

רבתי חברי הכנסת, צריך לדעת, שגם גני הבילוי והשעשועים של הילדים בישראל הם מתחת לכל ביקורת מבחינה בטיחותית, בשעה שהילדים נמשכים, גם על-ידי פרסומת, לעשות בהם את הדברים הכי מטורפים. בעיית חגורות הבטיחות אינה מוגדרת, בעיית ציוד ישן אינה מוגדרת, בעיית הפיקוח. ברור לגמרי, שכל מעלית שבה אנחנו המבוגרים משתמשים חייבת להיבדק כל חצי שנה על-ידי משרד העבודה והרווחה. אבל, עד כמה המעליות הללו מותקנות לילדים, או יש בהן התקנת אמצעי בטיחות לילדים? לא קיים כלום. או מה קורה בגני-השעשועים, בכל הקרסולות, בכל המתקנים המטורפים האלה? אין תקנים שבאים להבטיח את בריאותם ואת ביטחונם של ילדינו.

רבתי חברי הכנסת, אין כאן קואליציה ואופוזיציה. הילדים שייכים לכל עם ישראל, ובשבוע הבא נצטרך לפחות להביא להעברת הצעת החוק, כדי שהממשלה תיתן עליה את דעתה באופן רציני. תודה רבה, אדוני.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. כאמור, התשובה תינתן בשבוע הבא.

הצעות לסדר-היום התבטאויותיו של יושב-ראש מפלגת העבודה אהוד ברק

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, אנחנו עוברים לנושא הבא: הצעות לסדר-היום מס' 4079, 4086, 4090, 4091, 4095, 4103, 4113 ו-4084 – התבטאויותיו של יושב-ראש מפלגת העבודה אהוד ברק. ראשון הדוברים – חבר הכנסת מיכאל קליינר. שלוש דקות. רבתי, אני מבקש לא להתפרע.

צבי הנדל (מפד"ל):

מה קרה למפלגת העבודה, שכולם רוצים להשיב שם?

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, להירגע. עוד לפני שמתחיל הדיון כבר המתח ניכר.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מעולם לא רצו להשיב לי רבים כל כך, אדוני היושב-ראש, לפני שאמרתי את המלה הראשונה.

היו"ר ד' תיכון:

תראה, כולם נרשמו.

קריאות:

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

כן, כן, אני יודע.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, נא לצאת לדרך. חבר הכנסת קליינר.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, גם פוליטיקאי משופשף ומנוסה טועה לפעמים. אבל יש מלכודות פתאים שקופות, שאפילו טירון מדלג עליהן על נקלה. זה מה שהופך את הפאשלה הטלוויזיונית של אהוד ברק למבישה ולמביכה כל כך. גם פוליטיקאי "ירוק" היה יודע לנצל את הפיתיון בחכתו של גדעון לוי, כדי להנחית תשובה קולעת נוסח: אני רק יכול להשיב מה הייתי עושה כיהודי וישראלי. במקום להשיב כך, אהוד ברק – –

שבח וייס (העבודה):

את זה הוא עשה. כל השטויות שלך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

-- בלע את הפיתיון עם הקרס, ואפילו את החכה כולה.

למה זה קרה לו? זו השאלה המעניינת. גם בלי להתעמק אפשר להבין. זהו הקושי של השמאל, לבטא את המלים הפשוטות של מי שאינו נייטרלי בסכסוך היהודי-הערבי: אני יהודי וישראלי, וזהו זה. זו זווית הראייה האחת שלי, ואינני מוכן להתייחס לאחרת.

אני לא רואה אף פלסטיני, לא בין הנצים שלהם ולא בין היונים שאין להם, שם את עצמו כמי שמדבר מתוך גרוננו. האם אבו-עלא, או ערפאת או אפילו האזרח טיבי היו מתנדבים לומר, שלו נולדו במשפחה יהודית היו תומכים בטרנספר, או רוצחים פלסטינים חפים מפשע? אבל אהוד ברק היה חייב להישמע --

רחבעם זאבי (מולדת):

מה הקשר בין טרנספר לרצח? איזה מין השוואה אומללה זו?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אהוד ברק חייב או זה או זה. אני לא משווה, חבר הכנסת זאבי, אני לא משווה.

רחבעם זאבי (מולדת):

שבח וייס (העבודה):

הוא לא דובר שלך. אתה מתון לעומתו.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אבל אהוד ברק חייב היה להישמע אדם ישר וצודק. הוא כנראה חשב שזה טוב לתדמית שלו.

אדוני היושב-ראש, אני לא יודע אם אהוד ברק נוהג בעצמו. אני רוצה לקוות שהמפלגה מממנת לו נהג, כי על-פי תשובתו הוא בטח נהג מאוד צודק, מאוד-מאוד צודק. יותר מזה מיותר לומר.

על-פי ההיגיון העקום של ברק, מעניין, אדוני היושב-ראש, מה הוא היה משיב למראיין שהיה שואל אותו, מה הוא היה עושה לו נולד להורים גרמנים בזמן מלחמת העולם השנייה.

חגי מירום (העבודה):

הוא הולך להגיד פה דברים איומים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

האם היה עונה?

חגי מירום (העבודה):

אני מציע לחדול אותו.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

יש שני מיני מוסר?

אלי גולדשמידט (העבודה):

תרג מפה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

איפה חוסר ההיגיון? מה הוא היה עונה? מה מבהיל אתכם? מה המוסר הכפול הזה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה אתה מזכיר את הנאצים? מי אתה בכלל? מנוול.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי.

איתן כבל (העבודה):

מה אתה משווה? בושה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

שאלתי מה הוא היה משיב למראיין שהיה שואל אותו: לו היית נולד להורים גרמנים בזמן מלחמת העולם השנייה?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה אתה מזכיר את הנאצים?

איתן כבל (העבודה):

אתה לא מתבייש? לאיזה מוסר אתה מטיף?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת כבל, בוא לפרוזדור, אני רוצה לראות אותך. אפשר לשבת?

איתן כבל (העבודה):

מה ההשוואה הזאת? בושה. איך אתה משווה?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

איפה עובר הגבול? מה קו התיחום? מה זה המוסר הכפול שלכם?

איתן כבל (העבודה):

איזו השוואה אתה עושה?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לרצוח נשים וילדים בשם אש"ף זה בסדר?

איתן כבל (העבודה):

אתה לא מתבייש בכלל.

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

יש הבדל בין דם לדם, בין רצח לרצח?

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה שאתה עושה עכשיו – אתה מתיר דם, אתה מתיר דם.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אני אומר, היגיון – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

בפעם הקודמת זה נגמר ברצח. תתבייש.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

תלכו עם ההיגיון העקום שלכם עד הסוף.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת קליינר, עכשיו אתה מוכיח שאתה מטורף.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתם לא מבדילים – – –

איתן כבל (העבודה):

אתה מדבר על אהוד ברק, הלוחם בטרור – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתם הפכתם את הקורבן לרוצח.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת כבל, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. שב, הואל לשבת, תאמין לי, מן המקום שלך שומעים אותם דברים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה מתיר דם, אתה עושה מה שעשו פה בכנסת הקודמת, ואתה יודע במה זה נגמר. קח את זה בחשבון.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע לכם להירגע.

קריאות:

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

העם שומע את הקולות. תבואו בטענות אל עצמכם.

סופה לנדבר (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

רק רגע.

רו כהן (מרצ):

--- טרוריסטים.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לשרת רוצחים של אש"ף זה טוב? שמעתם את אנשי צוריף?

היו"ר ד' תיכון:

טוב, רבותי, אני אפסיק את הדיון לחמש דקות.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

שמעתם את אנשי צוריף?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורי אור, אני אאמץ את השיטות מלמטה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מותר ליושב-ראש להעיר.

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי, הייתי עסוק כאן במתן תשובה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא לא יכול לעשות את ההשוואה הזאת, עם כל הכבוד.

היו"ר ד' תיכון:

כשאתה אמרת לי, זה כבר היה לאחר שהוא אמר, ולצערי – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתם רוצים – אני מוכן לחזור.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבתי.

חגי מירום (העבודה):

צריך להוריד חבר כנסת שמעלה כאן זיכרונות נאציים.

רו כהן (מרצ):

מה ההשוואה הזאת?

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לא עשיתי שום השוואה.

חגי מירום (העבודה):

אתה יודע מה הוא אמר עכשיו.

היו"ר ד' תיכון:

לא שמעתי, מה אתה רוצה? אני לא אוריד אותו – – –

חגי מירום (העבודה):

תגיד לו: רד מהדוכן; או שיחזור בו.

רו כהן (מרצ):

הערה.

היו"ר ד' תיכון:

לא תהיה הערה, חבר הכנסת רן כהן.

רו כהן (מרצ):

לפני שבוע כל החברה הישראלית הוקיעה את הדברים של האלוף גזית על ההשוואה עם הנאצים, עכשיו הוא משווה.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, לא נותר לי אלא להפסיק את הדין לחמש דקות. אתה רוצה לומר לי משהו בלשכה שלי, בבקשה.

הישיבה מופסקת לחמש דקות.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תבקש מהקצרנית שתעביר לך את הדברים הקודמים של החוצפן הזה.

(הישיבה נפסקה בשעה 11:43 ונתחדשה בשעה 11:50).

היו"ר ד' תיכון:

רבתי חברי הכנסת, הישיבה מחודשת.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אם מישהו הבין שלא כהלכה, שאני רוצה לכרוך את אהוד ברק עם השלטון הנאצי או עם התקופה הנאצית – ודאי שלא זו היתה כוונתי, וצריך לשמוט זאת.

מיכה גולדמן (העבודה):

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

הוא חזר בו.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, הקטע הזה נשמט מן הפרוטוקול.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

חברים, לפני כמה חודשים עמד על הדוכן הזה – – –

קריאות:

– – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

תיכף תהיה לכם סיבה נוספת.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רוצה להבין, המשפט הזה נמחק מהפרוטוקול?

היו"ר ד' תיכון:

כן.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

רפאל אלול (העבודה):

מה אתה מגן עליו?

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא מגן עליו, אני רק -- --

מיכה גולדמן (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן, אתה רוצה להירגע?

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני יכול להפסיק לחמש דקות נוספות אם זה לא הספיק.

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בוים, לך זה לא מתאים, תירגע.

מיכה גולדמן (העבודה):

גם אז אמר ראש האופוזיציה שהוא טעה. ביד אחת הוא אומר תעשו, ביד שנייה הוא אומר סליחה. תגלו את הפרצוף האמיתי שלכם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן.

שבח וייס (העבודה):

בהפגנות שלכם ניהלתם תעמולה נאצית.

צבי הנדל (מפד"ל):

הו, הו, עוד פעם נאצים? – – – תתבייש לך.

שבח וייס (העבודה):

– – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אני פאשיסט? חוצפה.

מיכה גולדמן (העבודה):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. חבר הכנסת שבח וייס, אני לא הייתי מעז לומר את מה שאתה אמרת עכשיו. זה חמור בעיני, בדומה לדברים שאמר חבר הכנסת – – –

שבח וייס (העבודה):

אמרתי שבהפגנות האלה השתמשו בסמלים נאציים.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, עד כאן. חבר הכנסת סלומינסקי, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. אני ארחיק עכשיו, רבותי. הדיון יתקיים ויהי מה. בבקשה, התחל.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לפני כמה חודשים עמד על הדוכן הזה שר המשפטים וטבע את המונח: אהוד ברח. אינני יודע את האמת בפרשת צאלים, ואינני יודע אם אז הוא ברח או לא ברח, אבל אני יודע שהיום הוא ברח מהדיון בהתבטאות שלו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה לא נכון.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רפי אלול, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

באשר לפרשת ההתנדבות לארגוני הטרור הפלסטיניים, אני יכול לקבוע בביטחון מלא שאהוד סרח. כרמטכ"ל לשעבר, כטוען לכתר, אני לא אופתע אם בתשדירי הגיוס של ה"חמאס" ימצא ברק את עצמו, שלא מרצונו, כמקדם המכירות הראשי של הטרור ורצח החפים מפשע.

קריאות:

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

ההתבטאות של אנשי צוריף אתמול היתה רק הספתאח של הספתאח.

אופיר פינס-פז (העבודה):

אותך ייקחו לתשדירים של ה"חמאס". יגידו: אתם רוצים להצטרף ל"חמאס", יש קליינר בצד השני.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רפי אלול, אתה יוצא, זה בסדר.

רפאל אלול (העבודה):

לשמוע אותן, זו בושה וחרפה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רן כהן, אתה היית חסר לי. ג'ומס שקט, אתה חסר לי.

חיים אורון (מרצ):

--- בין כהנא לבין הימין. הוא לא מבלבל אותי, הוא מדבר כמו כהניסט.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, הרגשתי שחסר לי משהו הבוקר. שאלתי אם אתה בריא. אני שמח.

דוד צוקר (מרצ):

אפשר לשאול גם את קליינר אם הוא בריא.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני מציע לחברי מפלגת העבודה, במקום להגן על מה שהם עצמם יודעים שאי-אפשר להגן עליו, לעשות לעצמם טובה ולמצוא את הדרך הראויה והנכונה לבחירת מועמד אחר, שגם אם לא יביא להם ניצחון, לפחות לא יבייש אותם.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת יהודה הראל.

חיים אורון (מרצ):

תגיד באיזו מפלגה אתה, בגשר, בליכוד?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אורון, הוא השותף שלך עכשיו. אתה תיזרהר בכבודו. חבר הכנסת צוקר, הוא השותף שלך עכשיו. יש הפתעות בחיים.

רן כהן (מרצ):

אופיר פינס-פז (העבודה):

לא מקבלים אותו באופוזיציה, לא רוצים אותו באופוזיציה.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, ראשית, כל המביא דבר בשם אומרו וכו'. אני רוצה להגיד, שזכויות היוצרים על הביטוי המגונה הזה "אהוד ברח" שייך לחבר הכנסת יוסי שריד, ולא לשר המשפטים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שייך לחיים אורון דווקא.

היו"ר ד' תיכון:

גם זה לא מדויק, אם אתה כבר חוזר למקורות. אבל קדימה, לא נאמר למי זה שייך.

דוד טל (ש"ס):

לא הבאת גאולה לעולם, מפני שלא אמרת דברים בשם אומרם. לו היית אומר דברים בשם אומרם, יכול להיות שהיית מביא גאולה לעולם.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דוד טל, לאחר מכן נברר למי זכות היוצרים.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

בזה רציתי להגיד, שהסגנון הזה הוא לא רק נחלת צד אחד.

לגבי עצם האמירה, אני חושב שצריך להיות ברור לכולם, שמה שהיה בלתי לגיטימי זו השאלה. חבל שחבר הכנסת ברק לא הבין את זה. לא לגיטימית השאלה: מה היית עושה אם היית חיה מסוימת, או אם היית אינדיאני שנולד במאה ה-14. כל שאלה כזאת היא לא רלוונטית, כי אני זה אני, ואתה זה אתה, ואפשר להגיע לכל מיני מקומות אבסורדיים אם מתייחסים לשאלה הזאת. זה מסוג השאלות שאי-אפשר לענות עליהן תשובה נכונה.

שבח וייס (העבודה):

הוא אמר להם שזו שאלה לא הוגנת.

סופה לדבר (העבודה):

היא היתה אינפנטילית.

יהודה הראל (הדרך השלישית):

על שאלה לא הוגנת לא עונים. היתה כאן טעות. אבל אני רוצה להגיד, שהתופעה שבה נתפסים לפליטות-פה, מה שקורה כמעט לכולנו, כשיש לנו שאלות יסודיות כל כך קשות; הפניית המלחמות לפליטות-פה – זו דרך לא נכונה. מותר לאנשים שיוצא להם לדבר הרבה, כי זו עבודתם, גם לטעות לפעמים, ומותר לנו שלא להתפס לזה.

אני מזכיר דיבור בלחש של ראש הממשלה באוזני מקובל שגילו יותר מ-100; מה עשינו מזה כאן, או מה עשיתם מזה כאן. אני מזכיר הוצאת משפט מדבריו של הרב עובדיה בשיעור, מה עושים מזה כאן. מותר לי גם להזכיר פליטת-פה לא מוצלחת של השר לביטחון פנים בזמן האחרון.

בואו נדון בנושאים המרכזיים והגורליים שעומדים לפנינו, ולא נתעסק בהתלהבות כזאת בטעויות ובפליטות-פה, כי בסך הכול חבר הכנסת אהוד ברק נלחם במחבלים יותר מכל חברי הכנסת האחרים, כמפקד, ואישית הוא ירה ביותר מחבלים מאשר כל אחד מאתנו. גם אם יצא לו לענות על שאלה שאסור לשאול אותה, ושצריך לענות עליה שהשאלה היא לא רלוונטית, זה לא משנה דבר לגבי השאלות שעומדות במרכז חיינו.

אני מציע לשני הצדדים כאן להפסיק להתפס לדברים האלה, לשמוע אפילו בסובלנות את הביטוי המיותר והלא-הגיוני של חבר הכנסת קליינר, ולא נבנה על זה יותר מדי. בואו נחזור לדיון בשאלות האמיתיות שיש בפנינו. תודה.

היור"ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת סאלח סלים, בבקשה. שלוש דקות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני לא מבין מה כל הבהלה הזאת ומה כל הצעקות מצד הימין על התבטאות שאתם מפרשים אותה בכוונה ובזדון איך שאתם רוצים. מה שאני מבין הוא, שזכותו של כל

עם תחת כיבוש להיאבק נגד הכובש. אז מה חדש בזה? חבר הכנסת קליינר שגר בתל-אביב, אם הצרפתים היו באים לכבוש את תל-אביב, הוא לא היה מתנגד לכובשים? אם הוא לא היה מתנגד, אז הוא היה בוגד בעם שלו. זכותו של כל עם להיאבק נגד הכובש, ומדינת ישראל היא כובשת בשטחים הכבושים. בצורה שהוא רואה לנכון הוא מחליט, לא אני מחליט.

יצחק כהן (ש"ס):

אתה אומר שברק צודק? אתה אומר שברק צודק?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תן לו להסביר – – –

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

עוד מעט תשירו "בילאדי בילאדי".

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני מקווה שתתחילו להבין את זה. הכוונה היא, שלכל עם יש הזכות להיאבק נגד הכובש. אם הוא אמר או לא אמר – זה לא מה שחשוב, ואת זה אתם צריכים להבין.

אנחנו רואים במדינה הזאת דברים מביישים. אנחנו רואים שמקברו של הרוצח גולדשטיין עושים אתר ביקור, עושים ממנו נביא. עד מתי, עד מתי תשתקו? מה הייתם עושים אם היו עושים קבר כזה לרוצח בגרמניה או בהולנד? הייתם מקימים את כל העולם. הייתם אומרים, שזו אנטישמיות, שזה נגד היהודים. אתם לא מתביישים? אתם חברה שכבר לא מתביישת. יש רוצח אחד גדול, ולא המדינה ולא הכנסת ולא אף אחד יכול להסיר את הקבר הזה, את הבושה הזאת מעם ישראל. זו בושה לעם ישראל ולעם היהודי. מה הייתם עושים אם היו עושים באירופה קבר כזה לרוצח? למה אתם שותקים פה?

צבי הנדל (מפד"ל):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

למה אתם שותקים? זו בושה וחרפה כשמתחילים להלל – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

עז אל-דין אל-קאסם – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זו בושה וחרפה כשמתחילים להלל רוצח בן העם היהודי.

זאב בוים (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מהללים רוצח שרצח 40 מתפללים ועושים ממנו נביא. תתביישו לכם, זה לא מתאים לעם היהודי.

יצחק וקנין (ש"ס):

אל תטיף לנו מוסר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה לא מתאים לעם היהודי, שעבר את כל מה שעבר.

יצחק וקנין (ש"ס):

– – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

זה יותר חשוב בחברה הישראלית, ולא מה שאמר זה או אחר. אלה דברים מביישים, ואתם צריכים לתת את הדעת על כך. לא יכול להיות שתעברו על זה לסדר-היום. מה שצריך להעסיק אותנו זה הרצח, ולא מה שאמר זה או אחר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה אתה חושב?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

על מה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

על מה שמעסיק אותנו.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, הוא כבר גמר.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אני חושב שכל עם — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

צריך ללכת ל"חמאס".

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא נכון. זה מה שהייתם רוצים לשמוע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

מה שאני אומר הוא, שזכותו של כל עם להיאבק נגד הכובש, ולא חשוב מי הכובש ולא חשוב מי הנכבש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

--- את זה תספר למישהו אחר ---

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, תודה רבה. חבר הכנסת ריבלין, הוא סיים. אתה יכול להמשיך במזנון חברי הכנסת. חבר הכנסת חגי מירום, בבקשה – שלוש דקות. חבר הכנסת אורי אור, צפוי היה.

צבי הנדל (מפד"ל):

עכשיו תנאם טוב, כדי שתהיה חבר של ברק.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, יכול להיות שאני אזדקק עוד לדקה או שתיים.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר, נתפשר.

חגי מירום (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, יכול להיות שההתנסחות של ברק בערוץ הטלוויזיה לא היתה הכי מוצלחת. אבל ברור שאילו היה ברק מעביר את המסר שלו בגוף שלישי, כלומר, היה אומר: לנוכח

הקיפאון, הייאוש והצער, המערכת הזאת דוחפת את הפלסטינים להתגייס לטרור – כי אז לא היינו נמצאים בדיון הזה של היום.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זאת אומרת, שכשאתה אומר "ארגוני הטרור", אתה מתכוון, שהואיל ואנחנו לא מתקדמים בהסכמי השלום – – –

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת ראובן ריבלין, עזוב אותי עכשיו עם השאלות שלך ועם הפרשנויות שלך. אמרתי שזו היתה התנסחות – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זו הפרשנות שלך.

חגי מירום (העבודה):

– – לא מוצלחת, אבל הרעיון העומד מאחורי ההתנסחות הזאת, יש לדון בו ויש לשקול אותו.

חברי חברי הכנסת, הליכוד, וזו לא הפעם הראשונה, יש לו תרבות של ריקוד על הדם. כשהיו פיגועים נוראיים בזמן ממשלת העבודה, רקדתם כרקדני מחול מופלאים על הדם שנשפך ברחובותינו על-ידי טרור. עשיתם כל מה שאתם יכולים לעשות על מנת לפגוע בנו, בממשלה, פוליטית, וזאת כאשר טרגדיה איומה מתרחשת ברחובות. והיום אתם עושים אותו דבר, כי זו התרבות שלכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתם מדברים שטויות, ומעלילים עלינו עלילות.

חגי מירום (העבודה):

רקדנים על הדם. ומה שאתם עושים היום, זה ריקוד על דמו של אהוד ברק, שהוא לא רק אהוד ברק, הוא גם יושב-ראש האופוזיציה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אלי גולדשמידט (העבודה):

את דיברת אתמול, שמענו אותך.

חגי מירום (העבודה):

ואיך אנחנו יודעים שאתם רקדני דם ידועים? הנה עולה פה חבר הכנסת קליינר ועושה השוואה של אהוד ברק למי שהיה מצטרף אל השלטון הנאצי. זה לא ריקוד על הדם?

אברהם יחזקאל (העבודה):

זה רצח אופי של ברק, זה לשפוך את דמו של אהוד ברק.

חגי מירום (העבודה):

זו קריאה להתרת דם. זו הצבעה – – – לכו ופגעו באהוד ברק.

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, שב בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

שב בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

זה מה שאתם עושים ---

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אברהם יחזקאל (העבודה):

תתבייש ---

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

חגי מירום (העבודה):

זה מה שאתם עושים. תרבות של ---

אברהם יחזקאל (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

אני קורא אותך לסדר פעם שנייה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

שופכים את דמו של אהוד ברק.

חגי מירום (העבודה):

תרבות של טרוריסטים בדמוקרטיה אתם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה טרוריסט.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אתה צריך לגנות את ההכפשות שעושים לך.

היו"ר ד' תיכון:

אתה יושב? אתה יושב? חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני אקרא אותך לסדר פעם שלישית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ההבדל בין ברק – – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אבי יחזקאל, אני קורא אותך לסדר פעם שלישית. אני מבקש ממך לעזוב.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תסלח לי, עם כל הכבוד, אתה צריך לגנות את ההכפשה שעושים פה.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. אתה תצא מכאן מייד.

אברהם יחזקאל (העבודה):

אז תגנה את ההכפשה שעושים פה.

היו"ר ד' תיכון:

שמעת מה שאני אומר לך; אתה לא תלמד אותי. אני מבקש ממך לעזוב את האולם מייד.

אברהם יחזקאל (העבודה):

הוא היה רמטכ"ל, אתם רוצים שמישהו יפגע בו?

היו"ר ד' תיכון:

אני מבקש ממך לעזוב את האולם מייד. שמעת? אתה הגעת בזה הרגע לאולם.

אברהם יחזקאל (העבודה):

תתביישו לכם.

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע. תעזוב בבקשה.

(חבר הכנסת א' יחזקאל יוצא מאולם המליאה.)

חגי מירום (העבודה):

אבל זהו החשש הגדול וזוהי החרדה הגדולה, שכאשר מדברים בחוסר אחריות כזה והופכים את הוויכוח הפוליטי להסתה, זה קורא לאנשים לפגוע באיש, לפגוע במנהיג. אתה לא היית פה, חבר הכנסת ריבלין, כאשר קליינר ניסה לעשות את כל ההשוואות האפשריות עם גיוס למשטר הנאצי.

היו"ר ד' תיכון:

אבל הוא חזר בו, הוא חזר בו.

חגי מירום (העבודה):

אין "חזר בו" אחרי שהוא אמר את הדברים פה באולם הכנסת.

מיכה גולדמן (העבודה):

גם נתניהו חזר בו.

חגי מירום (העבודה):

השיטה הזאת, לומר דברים ואחר כך לחזור מהם, מוכרת לנו מאיזה מקום. גם מכיכר-ציון; גם שם נאמרו דברים, ואחרי זה באו לפה אנשים ובראשם ראש הממשלה ואמרו: לא ראיתי את כתובות האס.אס., לא שמעתי את הקולות המדברים על נאצים.

מיכה גולדמן (העבודה):

גם את ארון המתים הוא לא ראה.

חגי מירום (העבודה):

אני אומר לכם כאן, יש גבול ליכולת של כנסת לאפשר לדיון הפוליטי להפוך לדבר שפוגע בכל קודשי האומה.

בנימין אלון (מולדת):

אבל אין גבול לציניות.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת אלון, לא מתאים לך לדבר עכשיו. הקשב, הסכת ושמע.

בנימין אלון (מולדת):

מי שופך את דמו של ברק, מה אתם מדברים?

היו"ר ד' תיכון:

לסיים, בבקשה.

חגי מירום (העבודה):

רבתי חברי הכנסת, בתוך מפלגת העבודה, אני לא מסכים עם אהוד ברק בכל דבר פוליטי, אבל יש דברים שהגדולים ביריביו לא יכולים לקחת ממנו – את אותות הגבורה שהוא עוטה על חזהו, שעניינם מאבק בטרור. יש גבול למה שמותר לנו לעשות במאבק הפוליטי על ראשות הממשלה, וחצינו את כל הגבולות.

אני קורא לבית הזה להיזהר זהירות של ממש מהאפשרות שדם יישפך בארץ הזאת בשל הוויכוח הפוליטי. נעשה אותו זה עם זה לא ברמה האישית; נתייחס לשאלה מה צריך להיות הפתרון עם הפלסטינים; נתייחס לשאלה מה צריך לעשות במצב של כיבוש; נתייחס לשאלה אילו חלקי ארץ-ישראל צריכים להישאר עמנו. לא נעביר את הוויכוח בבית הזה לרמה האישית. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת דוד טל, שלוש דקות.

דוד טל (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני לא אדבר כפי שדיברו קודמי, לא בקול רם שכזה. אני רוצה להתייחס לעצם הדברים.

אני קורא את דבריו של חבר הכנסת אהוד ברק, ידידי חבר הכנסת ברק, אני מסרב להאמין. רמטכ"ל צה"ל, גיבור ישראל, איש שנשלח, ולא אחת שם נפשו בכפו במסוכנות שבמשימות, ולא שם מחסום לפיו ולשנו.

חבר הכנסת ברק, ממתי הטפנו לטרור ולשיטותיו הנלוזות? רב-אלוף במילואים אהוד ברק, הרי שיטות שכאלה, במקומות אזרחיים, נגד נשים וטף, היו תמיד בעינינו שיטות של צמאי דם – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל הוא התנגד. הוא אמר במפורש בריאיון – אתה קראת את כל התמליל – הוא אמר שהוא נגד, הוא מתעב את הטרור.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מתערב אתך שמישהו מכם ביקש להסיר את ההצעה הזו, נכון? יאמר זאת אז.

דוד טל (ש"ס):

חבר הכנסת גולדשמידט, לו שמעת את כל דברי, אולי היית רגוע קצת יותר. אבל האמן לי, אני יכול להרים כאן את קולי יותר מאשר חבר הכנסת חגי מירום, שהרים אותנו קודם. זה לא יתרום דבר לעניין, אז כדאי שנשמע עד הסוף.

שיטות כאלה במקומות אזרחיים, נגד נשים וטף, תמיד היו בעינינו שיטות של צמאי דם, חסרי צלם אלוקים. ואנחנו בשלנו, ולהיפך, תמיד היינו, ואני חושב שחבר הכנסת ברק יודע זאת אולי יותר טוב מכולנו – לא אחת סיכן צה"ל את חייליו, לעתים גם במחיר של חיים, וכל זאת על מנת להעניש את הראוי לעונש ולהוציא נקי את החף מפשע.

ירושלים תמיד ביקשה וגם הצליחה לחבר בין שתי מלים שהן תרתי דסתרי – טוהר הנשק. נשק בא על מנת להרוג, והיכן טוהר הנשק? אבל תמיד אמרנו, טוהר, לפי אלה שלא חטאו. עוד מתקופת המחתרות ולאחריהן ידענו וידעו, ולא אחת התנצלנו אם נפגעו חלילה אזרחים באותם מקרים שלא נזהרנו די. עד היום מתייסרת ההיסטוריה שלנו במקרים הללו.

אמרתי: ירושלים של טוהר הנשק, ואני חוזר ואומר: חברי הכנסת, ירושלים שונה מדמשק, ירושלים שונה מטהרן ומבגדד, שונה גם מאותם צמאי דם ב"חאמס" וב"ג'האד האסלאמי" ושונה מה"חיזבאללה" בצפון.

טרור מול אזרחים שלווים הוא סוג של פחדנות שפלה מהתמודדות מול כוחות סדירים.

אהוד ברק, מפקדה של סיירת מטכ"ל, הוא מהראשונים שידעו תמיד לנסח נכון את מטרותיה של המדינה היהודית.

"יש הקונה עולמו בשעה אחת", אמרו חז"ל, ויש גם המאבדו. ועל כן הזהירו אותם חכמים: "חכמים היזהרו בדבריכם".

לחברי מהעבודה אני מבקש לומר, כדאי שתיקחו זאת לתשומת לבכם, שכל מי שגר בבית של זכוכית, אל יזרוק אבנים.

מאחר שאהוד ברק נאמן עלי לא רק כאיש יודע מלחמה; בצד הסייפא, יש גם האיש של הספרא, הנגינה והשירה, ולנוכח דבריו המתקנים, אין לי אלא לסיים בדברי אבותינו: "מודה ועוזב – ירוחם".

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, שתי אמירות אומללות נזרקו לחלל בסוף השבוע שעבר, זו של האלוף במילואים שלמה גזית וזו של חבר הכנסת אהוד ברק. שתיהן מקוממות ושתיהן ראויות לגינוי.

כאשר שמעתי את דברי גזית הסתייגתי מהם בחריפות, הצבעתי גם על הטעויות העובדתיות הכלולות בהן, כמו זו, שלא היה סמל על השרוול בצבא הגרמני וכי סמל צלב הקרס היה סמל המדינה שם, אבל בעיקר על ההשוואה האומללה שלהם לחלוצי דורנו וללוחמים המפוארים עם הכיפות הסרוגות. העליתי את הכיפה הסרוגה שלי מכיסי לראשי, ואני חובש אותה מאז כדי להביע בכך הזדהות עם הבחורים הנפלאים הללו. אבל מרגע ששלמה גזית הביע חרטה על דבריו, אני מציע לראות בכך סוף פסוק לפרשה ולהפסיק לחטט בכך.

לעומתו, חבר הכנסת אהוד ברק ממשיך להצדיק את דבריו, ואותם אנחנו לא יכולים לקבל ולא יכולים להסכים עמם. אומנם אין לי ספק בכך שברק לא רצה ולא רוצה לתמוך בטרור הפלסטיני, ויש לו די קבלות על כך. אלה הם דברי שטות ויש להיזהר מהם. אבל ברק, מבלי משים וכטירון בפוליטיקה – רק שנתיים – נתן לגיטימציה לטרור הפלסטיני, ואיננו צריכים לקרוא את דבריו של איימן קפישה מחוליית צורף בבית-המשפט, המסתמכים על דברי ברק, וגם לא את דבריהם של ג'יבריל רג'וב וסופיאן אבו-זיידה, שתמכו בדברי ברק.

אהוד ברק איננו בן דור המחטרות שלנו, אבל הוא גדל על המיתוס שלהן, והוא צריך היה לדעת, שאי-אפשר להשוות אותן לארגוני הטרור הפלסטיניים. אנחנו, ב"הגנה", בפלמ"ח, באצ"ל ובלח"י שמרנו על טוהר הנשק, בעוד הארגונים הפלסטיניים שרפו נשים וילדים יהודים. איך אפשר להשוות? אסור להשוות.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גירשתם עם שלם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

את מי גירשנו?

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

גירשתם 400 כפרים.

היור"ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת סאלח סלים, עד כאן.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

היור"ד' תיכון:

חבר הכנסת שאקי.

רחבעם זאבי (מולדת):

וכאשר דברים אלה מושמעים מפיו של רמטכ"ל לשעבר – יש להם משנה תוקף.

"חכמים היזהרו בדבריכם", ציוו אותנו חז"ל.

אפילו ערפאת מסתייג מהטרור, לפחות מן השפה לחוץ. אנחנו יודעים שהוא שקרן ונוכל ושאין להאמין לו, אבל הוא שם עצמו כמסתייג מהטרור. ואילו ברק, בלי כוונה ובלי שיקול דעת – נותן לגיטימציה לטרור.

אני חייב לעשות צדק עם ברק ולהגיד, שבהמשך הריאיון הוא גינה את שיטות הלחימה הנבזיות והבלתי-הומניות של הפלסטינים, שפוגעים בנשים וילדים. את הקטע הזה לא מביאים בתקשורת, וגם לא אנחנו המבקרים והתוקפים את דברי ברק. מייד יגידו לי, שאצלי גוברת אהוות הלוחמים על שיקולים אחרים וכי אני מגונן על חבר לנשק. ובכן, אצלי גוברת האמת על הניגוח והרווח הפוליטי, וגם אינני מתבייש באהוות לוחמים.

אני מצפה ומבקש מחבר הכנסת אהוד ברק לנהוג כפי שעשה האלוף גזית, פשוט להתנצל ולחזור בו מן הדברים. כך היה עושה מורנו המשותף יצחק רבין, זיכרונו לברכה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חבר הכנסת צבי הנדל, בבקשה.

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אמר כבר קודמי האלוף במילואים גנדי, חכמים היזהרו בדבריכם, ועל חוכמתו של אהוד ברק אני מקווה שאין לי חילוקי דעות עם הצד הזה של הבית, ולכן הזהירות צריכה להיות הרבה יותר חריפה.

אני לא רוצה לחזור על כל מה שנאמר. אף אחד לא צריך תעודת כבוד ויושר ממני או מחברי כנסת אחרים לגבי גדולתו כרמטכ"ל וכאיש צבא, ובעיני יש, עדיין, פרות קדושות, וזה ערך עצום להיות רמטכ"ל בצה"ל, ולכן לא בקלות אני יכול לנגח. אבל, ישבתי כאן, שמעתי את חבר הכנסת סאלח סלים ושמעתי איך הוא מבין את דברי ברק. שמעתי אתמול ברדיו איך בבית-המשפט, קרישה, הרוצח מחוליית צוריף – – –

קריאה:

קפישה.

צבי הנדל (מפד"ל):

קפישה, סליחה, הרוצח מחוליית צוריף, משתמש בביטוי של הרמטכ"ל לשעבר, חבר הכנסת אהוד ברק, והוא אחד מאלה שרצחו בקפה "אפרופו". מזה אני מפחד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

— — — קראו גם את "המרד", של מנחם בגין, והם קראו את הזיכרונות של — — —

צבי הנדל (מפד"ל):

תעשה לי טובה.

קריאות:

— — —

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

תעשה לי טובה, תעשה לי טובה.

קריאות:

— — —

צבי הנדל (מפד"ל):

אני גם לא הייתי נתלה – – –

קריאות:

צבי הנדל (מפד"ל):

חברי היקרים, אני לא יודע ממה אתם מתרגשים – – –

קריאות:

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני לא יודע איך אתם לא מתביישים לדבר על מנחם בגין – – –

צבי הנדל (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני מקווה שאני אקבל את שלוש הדקות שלי.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי. אתה תקבל את שלוש הדקות שלך. חבר הכנסת ריבלין, חבר הכנסת גולדשמידט, לא במקום. קדימה.

צבי הנדל (מפד"ל):

חברי מהצד הזה של הבמה – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הי"ר ד' תיכון:

רק רגע, חבר הכנסת קליינר.

קריאה:

הוא קרא לבגין טרוריסט.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר.

דליה איציק (העבודה):

קריאות:

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר.

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת קליינר, אני שמעתי מה שהוא אמר. הוא אמר שהוא קרא גם את הספר של מנחם בגין, "המרד".

דליה איציק (העבודה):

קריאות:

היו"ר ד' תיכון:

רבתי. חברת הכנסת דליה איציק.

דליה איציק (העבודה):

צבי הנדל (מפד"ל):

חברת הכנסת דליה איציק --

היו"ר ד' תיכון:

אז אני אמרתי, מה את רוצה, תירגעי.

קריאות:

צבי הנדל (מפד"ל):

חברי היקרים מהצד הזה של הבית – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה מפריע לו.

צבי הנדל (מפד"ל):

חברי היקרים מהצד הזה של הבית, אני חייב להגיד לכם איך הגענו היום, בגלל ההערות על התבטאותו של חבר הכנסת ברק, לרצח רבין, לשקרנים, למה כבר לא הגענו? אני מבין שההתרגשות אצלכם עצומה. אתם יודעים, כנראה, אולי אתם לא יודעים, שכל הפוסל – במומו פוסל. כנראה אתם מרגישים אשמה. אז תנו לדבר. אני עוד לא אמרתי שום דבר. מה קרה?

אני חייב להגיד, שכולנו חייבים, ודאי שמנהיג, ראש אופוזיציה, ודאי שאישיות כמו חבר הכנסת ברק חייב להיזהר שבעתיים, כי לא חשוב למה הוא התכוון, אלא חשוב וברור איך ינצלו את הדברים שהוא אמר. ניצלו ועוד ינצלו, ולכן החזרה מהדברים חשובה מאוד, על מנת שלא יצא איזה ניצול ציני מהאמירה האומללה הזאת.

כבר למדנו שלפעמים חיים ומוות ביד הלשון. יש כוח עצום לדיבור, יש לפעמים – – –

חיים אורון (מרצ):

צבי הנדל (מפד"ל):

אני יודע, האמן לי. אני בחיים, ידידי היקר, בחיים לא השמצתי אדם. בחיים, ברגעים הכי קשים שלי. יצאתי נגד תהליך, יצאתי נגד כיוון, בחיים לא השמצתי אדם.

אני רוצה לסיים בדבר אחד. נכון שהעיתונאי שאל שאלה מכשילה, ואני לא רוצה ללמד אף אחד מכם מה צריך לענות על שאלה כזאת. אבל, כנראה, זה צריך להיות בנשמה. לו אני נשאלתי שאלה כזאת הייתי עונה, שאם אני הייתי במקומך, והיו לי 20 ארצות, לא הייתי יוצא למלחמה כמו שאני יוצא כשיש לי רק ארץ אחת. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, מסכת פורים נחשפה היום, ערב פורים, אצל הליכוד, אצל הימין. אנחנו רואים אותם חוזרים להסתה, להטעיה, לשטיפת המוח.

אני רוצה להזכיר, שהליכוד, בהיסטריה, בדמגוגיה ובהסתה שהוא יצר, הוא נותן היום את התחמושת למרצחים להסתתר תחת הלגיטימיות של היהודים.

חברות וחברי הכנסת, אנחנו שכחנו את הימים שבהם האשימו המרצחים המחבלים את מנחם בגין, זיכרונו לברכה, לא חבר הכנסת גולדשמידט המציא את זה. המחבלים אמרו, שהם עושים מה שעשו מנחם בגין, זיכרונו לברכה, ויצחק שמיר. אז היה הבדל. אנחנו, מחנה המרכז והשמאל, לא נתנו להם כיסוי, לא נתנו להם לגיטימציה. אנחנו עמדנו כיהודים גאים ולא שיתפנו אתם פעולה. היום יש פה ברית בין ההסתה והדמגוגיה שלכם לבין הדברים שהמרצח העז לומר, וזו תרבות ההסתה.

זאב בונים (הליכוד-גשר-צומת):

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לומר, חברי הכנסת, שמחול השדים המתרחש סביב ההתבטאות של ברק מעיד שוב ושוב על האמת הפשוטה, שבראש ממשלת מדינת ישראל, ביובלה, עומד ראש הממשלה המסוכן ביותר, הדמגוג ביותר, ואת האמת הזאת מנסים להסוות.

דווקא היום חובת כולנו להעיר ולהסיר את המסכה, איפה שלטון האימים. אנחנו שוכחים כנראה, שהאיום הביטחוני והמדיני שמרחף עלינו היום והתסיסה בשטחים והיריות שהתחילו במחדל המנהרה – והיום יש איום בירי ובזריקת אבנים, שהתחדשו בחברון. הם לא תוצאה של התבטאות, הם תוצאה ישירה של הורדת עגלת השלום מפסי מנהיגותו של יצחק רבין, זיכרונו לברכה, שההסתה השיגה את דמו, ממדיניותם של שמעון פרס, ייבדל לחיים ארוכים, ושל מרצ.

ראש ממשלת ישראל, נתניהו, הוא האחראי לדרדור החמור של תהליך השלום לביצה הלבנונית וליריות בחברון היום.

חברי הכנסת, כל אזרח ואזרחית במדינת ישראל יודעים, שאהוד ברק, ראש האופוזיציה, רמטכ"ל לשעבר ואיש שלום, דוחה את הטרור בשאט נפש ונאבק בו הלכה למעשה בהיותו איש צבא ובהיותו ראש האופוזיציה גם היום. ברק לא זקוק לתעודת יושר מראש הממשלה וחבר מרעיו, גם אם הוא יכול היה להתנסח בצורה בהירה יותר בריאיון.

כאמור, היום, יום תענית אסתר, ראש הממשלה הוא שצריך לעשות את חשבון הנפש ולמסור דין-וחשבון לעם על מחדליו, על השלום שהוא רוקן מכל תוכן, על המלל ללא כיסוי שפוגע בטובי ידידינו ועל הניסיונות לשחות בתוך השלולית העכורה שהוא דרדר אותנו אליה.

חברות וחברי הכנסת, אילו זה לא היה כל כך חמור, היינו צוחקים. ראש ממשלת ישראל, שנבחר על שטיפת המוח של הזכוכית הנשברת בתעמולת הבחירות, מתחנן היום להיפגש עם יאסר ערפאת, אבל הוא עושה לו דה-לגיטימיציה. הוא רוצה להחזיר אותנו למעמד של ראש כנופיית טרור במקום איש שלום, ולכן הדה-לגיטימיציה – –

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

ענת מאור (מרצ):

אני מסיימת, אדוני היושב-ראש.

– של כל המרכז והשמאל לא תעבור.

נתניהו ניסה לפסול בלחישה לרבנים את נאמנותה של מחצית העם, אך אהוד ברק, עמוס עוז, מרבית העם – – –

היו"ר ד' תיכון:

עד כאן.

ענת מאור (מרצ):

— — — לא רק השמאל והמרכז, מאחוריים.

אנחנו מוקירים ומעריכים את פועלכם ואת העשייה והתרומה שלכם. אין לכם בפני מי להתנצל, נהפוך הוא. ראש הממשלה המסוכן ביותר — —

היו"ר ד' תיכון:

אני רואה שזה לא מעניין אותך.

ענת מאור (מרצ):

— — שנכשל והוביל לחידוש הטרור, צריך לפנות את הדרך למנהיגות השלום והדמוקרטיה, בטרם תתלקח האש בשטחים באחריותו ועל ראשו. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי חברי הכנסת, סיעת העבודה וחבר הכנסת אהוד ברק מבקשים להפעיל את סעיף 88(r) לתקנון. לפיכך, יעלה חבר הכנסת ברק וידבר שלוש דקות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, תעשה פשרה בין שלוש דקות לעשר דקות. עשר דקות זה מה שכתוב בתקנון. תהיה "לארג".

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, אני רוצה להסביר לך למה זה שלוש דקות. על-פי — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא רוצה להתוכח.

רענן כהן (העבודה):

--- חמש דקות, אדוני.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ד' תיכון:

א.ק.י. בבקשה, צא לדרך.

אהוד ברק (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בפתח שנת היובל לקיומה ניצבת מדינת ישראל בפני כמה הכרעות מהגורליות ביותר בתולדותיה – פרשת דרכים, שעמדו בפניה רק אישים כמו בן-גוריון, זיכרונו לברכה, בהכרעה על הקמת המדינה, ומנחם בגין, זיכרונו לברכה, בהכרעה על השלום עם מצרים. שמעון פרס ויצחק רבין יצרו את ההכרעה השלישית החשובה בתולדות המדינה, כאשר הם חתכו בסכין את הקשר הגורדי של הסכסוך שלנו עם הפלסטינים וביצעו את ההבקעה הנועזת של אוסלו. אנחנו נמצאים היום בפני ההכרעה הרביעית – עתיד היחסים עם הפלסטינים, אופי היחסים עם הסורים, הסדר עם הלבנונים ואופי החיים והחברה בתוך מדינת ישראל.

היו מחלוקות בכל אחת משלוש ההכרעות הגורליות בעבר; תהיינה מחלוקות קשות וכבדות על דרך הפעולה, על הפתרון, גם בהכרעה שנמצאת לפנינו היום. אסור שתהיה מחלוקת על הלחימה בטרור.

אין דבר יותר חמור מזה שאתם מובילים היום – אני מקווה שבלי משיים – יצירת מחלוקת בתוך החברה הישראלית על הלחימה בטרור. בעינינו, המאבק בטרור קורה במעשים ולא בדיבורים, בלחימה ולא בדיבורים.

מה שגורם לטרור במדינת ישראל ומה שמאיץ את הטרור הוא השחרור של שיח' אחמד יאסין, בלי שיש ערובות שהוא לא יסית ולא יפעל נגד הטרור; מה שמקדם את הטרור הוא שאבו-מרזוק מובא לירדן ולא לישראל; מה שמקדם את הטרור הוא, שבמקום אור בקצה המנהרה רואים כל הזמן במזרח התיכון מנהרה חדשה בקצה האור.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת ברק – – –

אהוד ברק (העבודה):

וכאשר משתלט עיוורון על ראיית המדינה, וכמו מישהו שקפץ מגורד-שחקים ועובר מול הקומה ה-30 – אנחנו צועקים היום: הכול בסדר בינתיים, רק משום שעוד לא הגענו אל ההתרסקות.

עידוד הטרור הוא לא אצלנו, והוא לא בדיבורים. עידוד הטרור הוא במעשים. רק עיוות נפשי עמוק יכול להביא אנשים רציניים במדינת ישראל ב-1998 להישען על מחבל מתועב, שרצח נשים בתל-אביב לפני שנה, בהנמקה מוזרה שמחזקת את הטרור.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

דליה איציק (העבודה):

אולי תסתמי את הפה שלך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הוא נשען עליך, על הדברים שלך.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הוא נשען עליך.

אהוד ברק (העבודה):

מי משעין – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

המלל יצא מפוך – – –

אהוד ברק (העבודה):

רק איווולת פוליטית יכולה להביא אתכם לשים לו את הוו שעליו תהיה לגיטימציה של כל העניין. אני, לצערי, גברת בלומנטל – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

כן, אדוני.

אהוד ברק (העבודה):

אולי נחליף את השם לגברת פינקלשטיין. אני אומר לך, גברת פינקלשטיין, שאת לא – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש – – – פינקלשטיין – – –

אהוד ברק (העבודה):

סליחה. הגברת בלומנטל.

יצחק כהן (ש"ס):

מה היא עשתה לך?

אהוד ברק (העבודה):

גברת בלומנטל, אני אומר לך, שבנעורייך – – –

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת בלומנטל.

אהוד ברק (העבודה):

חברת הכנסת גברת בלומנטל, בנעורייך, כאשר אני כבר עסקתי בלחימה בטרור, מחבלים במשפטיהם היו מצטטים את שמיר ואת בגין כהצדקה משפטית לביצועיהם.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

ואתה מסכים אתם?

אהוד ברק (העבודה):

מה אתה חושב?

רפאל אלול (העבודה):

תשתוק.

אהוד ברק (העבודה):

מה אתה חושב, אוויל?

היו"ר ד' תיכון:

לא. לא.

רפאל אלול (העבודה):

תשתוק.

אהוד ברק (העבודה):

מה אתה חושב?

מיכה גולדמן (העבודה):

אתה צריך לבקש סליחה מעצמך.

קריאות:

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

--- טרור ---

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אהוד ברק (העבודה):

מה אתה חושב? חבר הכנסת, רק אוויל משריש כמוך יכול בכלל לשאול שאלה כזאת. זה העיוות האמיתי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

--- תצטרף ---

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הם עשו פעם טרור אישי? הם שימשו כמטרה לפעולה?

אהוד ברק (העבודה):

אני קורא לחברי בימין – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

– – – מה שאמרת, אדוני, ותודה – – –

אהוד ברק (העבודה):

אני קורא לחברי בימין לגלות – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

הם לא ימין. הם לא ימין.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

דוד צוקר (מרצ):

הוא לא יכול – – – הוא יודע שהוא אשם.

אהוד ברק (העבודה):

אני קורא לחברי בימין – – –

קריאה:

דוד צוקר (מרצ):

אהוד ברק (העבודה):

אני מבקש לראות את זה כזמן פציעות.

היו"ר ד' תיכון:

הזמן כבר עבר גם עם כל התוספות. הזמן כבר עבר גם עם כל התוספות הגדולות. רבותי, יש לו עוד דקה.

אהוד ברק (העבודה):

אני קורא לחברי בימין ---

היו"ר ד' תיכון:

הוא מדבר כבר שבע דקות. זה בסדר.

אהוד ברק (העבודה):

זה לא דקה. זה זמן שלא עובר. לא נותנים לדבר פה.

אני קורא לחברי בימין לגלות הרבה יותר שיקול דעת וכוח עמידה ממה שגיליתם בימים האחרונים. הוא ידרש לנו עוד הרבה מאוד, כי המאבק בטרור לא נגמר.

אני מעולם לא הצדקתי את השיטות הנפשעות של הטרור הפלסטיני, ואני מציע פשוט לקרוא את דברי בשלמותם, מלה במלה. כל מי שיודע עברית יבין מה כתוב שם.

אני גם מציע, שאף אחד לא ילמד אותי מה זו מלחמה בטרור. במשך 35 שנה סיכנתי את חיי בעשרות פעולות, במעשים, ולא בדיבורים.

דוד צוקר (מרצ):

יותר מחבר הכנסת קליינר? יותר מחבר הכנסת קליינר?

אהוד ברק (העבודה):

לא יותר מקליינר, אבל סיכנתי את חיי.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

יותר ממך.

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, זו לא היתה הערה במקום.

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מדבר שטויות.

ענת מאור (מרצ):

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

לחם נגד הטרור? הוא דיבר שטות ---

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

בדיוק. תתנצל זהו.

היו"ר ד' תיכון:

טוב. חבר הכנסת קליינר. חברת הכנסת בלומנטל, תני לו לסיים. בבקשה.

אהוד ברק (העבודה):

על הכנף של המטוס "סבנה" בסרב לבן, כשהמטוס עלול להתפוצץ כל רגע; אחרי חצות ברחובות ביירות מחופש בבגדי אשה; בקבוצת התכנון של המבצע באנטבה, בחבורות הפיקוד הקדמיות ובראש הלוחמים בעשרות פעולות נגד הטרור. עם האלמנות, עם היתומים, כשאנחנו קוברים את חברינו, את טובי חברינו שנהרגו בפעולות האלה, וכשאנחנו מביטים בעיני ילד שלא יראה לעולם את אביו ובעיני אשה שלעולם לא תראה את בעלה – שם עוצבה השקפתי לגבי הטרור.

אני אומר לכם ואני מבקש מכם: בשם הצורך לשלוח אנשים נוספים, לא בדיבורים אלא ללחימה עצמה, אל הסיכון, וחלילה אל הקורבן ואל המוות בתוך הלחימה בטרור, שתהיה עוד ארוכה, אני קורא לכם לשמור על שיקול דעת ועל איפוק ולהבין שהמאבק האמיתי שלנו הוא לא בהתנצחויות המילוליות. המאבק האמיתי הוא לא בתלישת מלה מפה ומלה משם. המאבק האמיתי הוא על השאלה של תבונת המעשה, ולא על השאלה איזה ניסוח הוא מושלם או טיפ-טיפה פחות ממושלם. מדינת ישראל לא קמה בדיבורים. חופש הדיבור איננו חופש הבריבור.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

ועוד איך.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

אהוד ברק (העבודה):

הוא לא החופש לעוות, לקפל ולכמת כל התבטאות.

היו"ר ד' תיכון:

לסיים.

אהוד ברק (העבודה):

שחרור השיח' אחמד יאסין בלי ערובה לגבי הטרור – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

מה זה שייך להודעה אישית?

אהוד ברק (העבודה):

– – שחרור אבו-מרזוק לירדן ולא לישראל – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שחרור השיח' יאסין – – – הנסיבות האלה – – –

אהוד ברק (העבודה):

שחרור אחמד יאסין בלי ערובה שהוא לא יחזור לעסוק בהסתה ובטרור – – –

מיכאל קליינר (הליכוד-גשר-צומת):

הוא אמר שזו הודעה אישית.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היתה לנו ברירה?

דליה איציק (העבודה):

כן, היתה לכם.

אהוד ברק (העבודה):

ועוד איך היתה לנו ברירה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת ריבלין, הוא צריך לגמור ואתה מאריך את הנאום שלו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

מה שהוא אומר עכשיו זה אולי יותר חמור – – –

אהוד ברק (העבודה):

אלה הדברים האמיתיים.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

רובי, אתה יודע שהוא צודק.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אהוד ברק (העבודה):

יש לנו עוד דרך ארוכה ללכת, יש לנו מאבק ארוך להיאבק. אני נלחמתי כל חיי, ואני רוצה לגלות לכם, שמי שאיננו מסוגל לזהות את הגורמים שמניעים את יריביו, לא יוכל להילחם ביעילות ולא יוכל לעשות

בבוא הזמן הבדל ביעילות. לעיוור לא נותנים להוליך בנתיב צר בשטח הררי, ולבת-יענה לא נותנים לנווט. מה שאמרנו זו האמת, ועם האמת הזאת נצטרך לחיות, כי היא תכפה את עצמה עלינו. מה שדרוש לנו זה רק מאבק נחרץ בטרור הנפשע, רק עמידה על זכותנו להילחם, רק עמידה על ייחודנו ורק הסתכלות מפוכחת על המציאות ועל הצורך, איך מתחילים מאבק ואיך גומרים אותו. וסוף מעשה במחשבה תחילה. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

ישיב סגן השר סילבן שלום.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הקופירייטר של ארגוני המחבלים.

אורי אור (העבודה):

די, מספיק כבר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

צו פיוס, נעמי, צו פיוס – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

הטיפשה התורנית של סיעת הליכוד.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

הוא משתמש במלים – – –

דליה איציק (העבודה):

תשלטי על המלים שלך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

את הפוחזת ביותר, ואת מדברת?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן, אני מבין שאתה מוחק את ההערה שלך מהפרוטוקול.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

חבר הכנסת קליינר, אתה בגשר או ב"קשר"?

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת בן-מנחם, עכשיו מדבר סגן השר.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

אני שואל אותו אם הוא מייצג את המפלגה שלו. הוא יכול לייצג מפלגה בשם "קשר".

היו"ר ד' תיכון:

כרגע מדבר סגן השר. מי שקשה לו, מוזמן לצאת. בבקשה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה. אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שלושה ימים אני מחכה עם ישראל לשמוע דבר אחד. מחכה, מחכה וכלום. מחכה, חבר הכנסת ברק, לשמוע: "אני מתנצל, אני מצטער".

אורי אור (העבודה):

סגן השר, תתעלה קצת.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הרי זה הדבר המינימלי שיכולת לעשות כאן עכשיו ולגמור את הפרשה. אבל כנראה יש לך יועצים אחרים, שאומרים לך שאתה צריך להמשיך.

שבח וייס (העבודה):

על מה ובפני מי?

דליה איציק (העבודה):

על מה להתנצל?

מיכה גולדמן (העבודה):

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת גולדמן, חבר הכנסת אהוד ברק דיבר, והוא דיבר למעלה מעשר דקות, ושמעו אותו. גם סגן השר דיבר באותה צורה.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

שנתיים אנחנו מחכים שביבי יתנצל, והוא לא מתנצל.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, מאחר שזה היה כבר במשפט השני, אני מבקש. יש אמצעים לגבי מפריעים. זה בלתי אפשרי.

היו"ר ד' תיכון:

תודה שאתה נוזף בי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אני לא נוזף, אדוני היושב-ראש, אבל הם כל פעם עושים אותו דבר, ואי-אפשר לדבר. פשוט, לא נותנים לדבר.

היו"ר ד' תיכון:

צא לדרך.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

דבר אחד יכולת לעשות, חבר הכנסת אהוד ברק, בשלושת הימים האחרונים, לבוא ולומר: "אני מצטער, אני מתנצל, האמירה לא היתה במקומה". 90% מהציבור חושבים שאתה טועה, אבל אתה לא מוכן להודות בכך. במקום זאת – להיפך, אתה ביתר שאת עומד מאחורי האמירה, מתבצר מאחוריה. למה? בשביל מה? ועל כך אתה מוסיף התקפה מוחצת על הליכוד ועל העומד בראשו. האם הליכוד אמר את האמירה הזאת? העומד בראשו אמר את האמירה הזאת? אתה אמרת אותה. אז בשביל מה להכניס את הליכוד ואת העומד בראשו? הרי אף אחד מהציבור לא מקבל את זה. 90% מהציבור חושבים שאתה טועה. יש רגע, שבו אתה אומר לעצמך, אולי באמת אני טועה. אבל נראה שאצל אהוד ברק לעולם לא טועים.

האמירה, אומרים לנו, מצביעה על יושר אינטלקטואלי. אני חושב שאין בזה אמת, אבל לא זה מה שעומד על סדר-היום. מה שעומד לדיון ולמבחן, אדוני היושב-ראש ומפלגת העבודה, הוא פגם אחד, פגם חמור בשיקול הדעת של מי שטוען לראשות הממשלה. בלבול עמוק; בלבול מושגים, אדוני היושב-ראש.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אתה מחפש את הרמאות ואת השקר.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

מה פתאום? מה קרה?

הי"ר ד' תיכון:

ראית את חבר הכנסת סילבן שלום, אז אתה לא נותן לו לדבר, על-פי מיטב המסורת.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

במשפט ראשון אתה כבר מעיר לי. נעמי בלומנטל דיברה חמישים משפטים, צעקה חמישים פעם, ולא הערת לה.

הי"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת דראושה, עכשיו גם לי אתה לא נותן לדבר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אני אתן לך – – –

הי"ר ד' תיכון:

תודה, לפחות לי. אבל חבר הכנסת סילבן שלום הוא לא בד אדום בשבילך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא, אני לא אמרתי את זה.

הי"ר ד' תיכון:

אבל זה קורה כך תמיד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הוא יודע שאני – – –

הי"ר ד' תיכון:

ברשותך, הוא יכול להמשיך? תודה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

תודה, אדוני היושב-ראש. האמירה מצביעה על דבר אחד, על פגם חמור בשיקול הדעת, על בלבול מוחלט של מושגים בין מאבק על ארץ לבין השיטות הפסולות של הרג נשים וטף. גם לגבי המאבק יש לנו השגות, אבל יש לעשות את ההבחנה הברורה בין מאבק על ארץ לבין השיטות שבהן אתה נאבק. וגם בשיטות האלה, חבר הכנסת אהוד ברק, אתה לא תומך. בהמשך דבריך אמרת שאינך תומך בהרג נשים, ילדים וטף. אבל לא חשוב על מה הם נלחמים, חשוב איך הם נלחמים.

רבות דובר היום, גם על-ידך, על עברך הצבאי. אף אחד לא ייקח ממך את עברך הצבאי, חבר הכנסת אהוד ברק.

דוד צוקר (מרצ):

חוץ מכמה אנשים בליכוד, שרוצים לקחת לו את עברו הצבאי.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

היית רמטכ"ל, ואף אחד לא ייקח ממך את עברך הצבאי. אף אחד גם לא ייקח ממך את המלחמה בטרור. אבל לא זה מה שעומד על סדר-היום. מה שעומד על סדר-היום הוא אמירה חמורה ומוזרה, המצטרפת לשורה ארוכה של אמירות קודמות, אחת מוזרה מקודמתה.

אדוני היושב-ראש, מה אמרה אותה אמירה? אני מצטט: "אני משער שאם הייתי בגיל המתאים, אז בשלב מסוים הייתי נכנס לאחד מארגוני הטרור ונאבק משם".

אברהם שוחט (העבודה):

תקרא את הכול.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

הראיתי לך שיש לי הכול.

דליה איציק (העבודה):

תמשיך בבקשה. איפה היושר האינטלקטואלי שלך? אבל אנחנו יודעים למה אתה לא ממשיך לקרוא.

היו"ר ד' תיכון:

חברת הכנסת דליה איציק, תני להמשיך לדבר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חברת הכנסת דליה איציק, זה לא יעזור לך להיות שרה בממשלה. בואי נעשה זאת בצורה אחרת.

דליה איציק (העבודה):

חיים רמון (העבודה):

חבר הכנסת סילבן שלום, היא תהיה שרה גם אם היא לא תקרא קריאות ביניים.

היו"ר ד' תיכון:

שלום, חבר הכנסת רמון. באמת תמהתי למה עד עכשיו לא התערבת.

חיים רמון (העבודה):

אחרי יום האשה הבין-לאומי אתמול, להעיר הערה כזאת, זה לא יפה.

היו"ר ד' תיכון:

חבל שלא היית אתמול, היה מעניין.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

זה נכון שאני לא הייתי אומר, אבל כשמדברים על היושר האינטלקטואלי שלי – – –

האם אני יכול להמשיך את הנאום, שנקטע כבר בפעם העשרים? זה פשוט לא מאפשר לי ליצור קו אחיד.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת שריד, הואל בטובך.

יוסי שריד (מרצ):

תקרא "אחת, שתיים, שלוש".

היו"ר ד' תיכון:

אתה רוצה שאני אגיב?

חיים רמון (העבודה):

לא, אדוני היושב-ראש, זו היתה פליטת-פה.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת אהוד ברק, באמירה שלך נתת, לצערנו הרב, ואני בטוח שבסתר לבך גם לצערך, לגיטימציה נוראית לטרור המעוות. מאז חתימת הסכמי אוסלו קיווינו, שהרשות הפלסטינית תעודד

ותפעל ליצור דעת קהל חיובית למען הסכמי השלום, ותמנע גילויי אלימות ודברי תהילה לטרוריסטים. מצער ואף קשה להאמין, שדווקא בזמן שאנחנו מרגישים את הצורך בשינוי גישה זו ברשות הפלסטינית, טעה מנהיג האופוזיציה בדברי תשובתו על שאלת המראיין וענה כפי שענה, ובכך עודד אולי את הכיוון ההפוך.

חבר הכנסת ברק, ברגע שאתה אומר שהיית מצטרף – ללא קשר לאותו מחבל נורא שאמר אתמול את הדברים – מה צריך לחשוב אותו נער, אותו צעיר פלסטיני, שעדיין לא הצטרף לארגוני הטרור?

נואף מסאלחה (העבודה):

בגלל הפעילות שלכם הוא מצטרף.

קריאות:

סגן שר הביטחון ס' שלום:

שמה? שהוא לא בסדר? שהוא בוגד בעמו? שהוא לא נאמן למולדתו? מה הוא צריך לחשוב ברגע שהוא עדיין לא הצטרף?

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה שוב מסתמך על המחבל, על הרוצח? חשבתי שזה התפקיד של קליינר.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חלילה וחס. אני מסתמך על האמירה של חבר הכנסת ברק – מה חושב פלסטיני שעד היום לא הצטרף?

חיים רמון (העבודה):

שנים, בבת-הדין הצבאיים, הסתמכו על מעשי האצ"ל והלח"י – – –

סגן שר הביטחון ס' שלום:

לא היית כאן קודם, כבר אמרו את זה.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת רמון, הרי לא נפתח את הדיון, לא נחזור להתחלה. כל השמות כבר הוזכרו כאן שש פעמים.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

חבר הכנסת חיים רמון, אתה הרי יודע שהיושב-ראש טעה. אני לא אגיד מה אתם אולי אומרים כאן מאחורי הקלעים על אמירת היושב-ראש, מה אמר לי חלקכם, מה הוא חושב על אמירת היושב-ראש, שלא היתה צריכה להיאמר.

דליה איציק (העבודה):

אנחנו לא נגיד מה חלקכם.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אז לא להגן על אמירה שגם בעיניכם היא אמירה לא נכונה, היא אמירה שלא במקומה, היא אמירה שאין להתבצר מאחוריה. מה קורה, חבר הכנסת אהוד ברק? יש שני דברים שהם בסיסיים למנהיג – נכשלת בהם. הדבר הראשון הוא חוסר שיקול דעת חמור – פגם מהותי; אבל הדבר השני הוא יותר חשוב: המבחן של מנהיג הוא גם להודות בטעות.

אליהו בן-מנחם (העבודה):

כמו ביבי. ביבי כל יום מודה בטעות.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אפשר להודות בטעות. אפשר לעלות לכאן ולהודות בטעות. אני ציפיתי שזה מה שתאמר, והייתי אומר דברים אחרים לחלוטין אילו באת לכאן היום ואמרת: טעיתי.

אמרת השבוע שתגיע לקריית הממשלה עם מפלגת העבודה או בלעדיה. היית רחוק מכך כבר קודם לכן, היום אתה רחוק הרבה יותר.

דליה איציק (העבודה):

מה אתה אומר?

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אבל כאשר אומרים לנו היום – תעשו סמט בחירות עם הדברים של ברק, אני אומר: יש לנו סמטה טובה יותר – עם ברק ננצח.

אני מציע להעביר זאת לוועדת החוץ והביטחון. תודה רבה, אדוני יושב-הראש.

מיכה גולדמן (העבודה):

תעבור לצד הזה אחרי הסמטה הזאת.

היו"ר ד' תיכון:

רבתי, אני אקפיד על לוח זמנים עכשיו. חבר הכנסת גולדשמידט, דקה להסיר את הצעת חבר הכנסת קליינר.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, בנאומי הנבזי של חבר הכנסת מיכאל קליינר הוכח עד כמה הריקוד על הדם והשפלות הנוראית שהליכוד הגיע אליה בנושא הזה עברו כל גבול אפשרי. הנושא של מחיקה מהפרוטוקול – הדברים הושמעו.

אני אומר לך, חבר הכנסת מיכאל קליינר, אתה ייצגת את הליכוד במפגש עם מפלגות ניא-פאשיסטיות, עם היורשים של מוסוליני באיטליה. אתה לא מתבייש לבוא לכאן ולעשות קונוטציה על נאצים לגבי חבר הכנסת אהוד ברק? אתה לא מתבייש כך להתיר את דמו? אתה, שנפגשת עם היורש של מוסוליני, ששיתף פעולה עם היטלר, ששלח יהודים למחנות המוות – אתה מנסה לעשות איזו השוואה עם הנאצים? אתה בושה לבית הזה. חבר הכנסת סילבן שלום היה צריך להגיד בנאום שלו: אני מתבייש שחבר הכנסת מיכאל קליינר שייך למושג הזה שנקרא סיעת הליכוד-גשר-צומת. תתנצל, תתבייש. אתה, שנפגש עם ניא-פאשיסטים, אתה רוצה שאני אקרא לך בשם? אתה, שלא היסטת להיפגש עם היורשים של אלה ששלחו את היהודים למוות.

אני אומר לך – הדברים שאמרת כאן הם אות קלון, ולדעתי, גם הנוכחות שלך כאן מהווה אות קלון.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת האשם מחאמיד יתייחס להצעה של חבר הכנסת הראל.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר חד-משמעית, שחבר הכנסת ברק לא טעה, ואני אומר למה. הליכוד והימין מנסים לצלם תמונה כאילו ההתקוממות הפלסטינית התחילה רק לפני שבוע או לפני כמה ימים, רק אחרי דברי חבר הכנסת ברק, כאילו ההתנגדות לכיבוש ולדיכוי התחילו עם דברי אהוד ברק.

אני שואל אותם, אדוני היושב-ראש, מה היו עושים אנשי הליכוד – קליינר ואחרים, לו היה המצב הפוך. מה אתם הייתם עושים?

בסופו של דבר, מי שרוצה שלום, אדוני היושב-ראש, צריך וחייב לדעת ולהבין באומץ לב את ההיסטוריה בצורה נכונה. צריך להבין, שעם תחת כיבוש ודאי לא יסבול כיבוש, ודאי שיתנגד לכיבוש.

לכן, דברי חבר הכנסת ברק הם דברים אחראיים; הוא ציין עובדה ההיסטורית, ולא צריך כלל להסית הסתה פרועה נגד איש אמיץ כמו אהוד ברק. תודה רבה.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך. חבר הכנסת זאב בויס יבקש להסיר את הצעת חבר הכנסת סאלח סלים.

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אהוד ברק שגה, אהוד טעה, אבל אהוד ברק אינו חס וחלילה אש"ף, אהוד ברק הוא לוחם גדול של עם ישראל. חבל שאין לפעמים קשר בין גבורתו הצבאית לבין התבטאותו באזרחית, ובמקרה הזה, אהוד – ההגנה הטובה ביותר היא לא בהכרח ההתקפה.

אני מבקש לסיים אולי קצת בפרופורציות נכונות, אולי קצת בהומור פוליטי. אתמול הזכיר לנו הנסיך חסן בעברית את אמרתו של החכם מכל אדם: חיים ומוות ביד הלשון; ואם אהוד לא ינצור לשון, מהר מאוד הוא יחוש בעורפו את נשיפת חברו חיים רמון.

היו"ר ש' וייס:

זה היה חרוז?

יעל דיין (העבודה):

זה פורים.

היו"ר ש' וייס:

מה ההצעה שלך, חבר הכנסת בויס? להסיר או להעביר לספרות?

זאב בויס (הליכוד-גשר-צומת):

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רן כהן ירצה להסיר את ההצעה של חבר הכנסת מירום, בטח מתוך הזדהות גדולה מאוד עם ההצעה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, אני חושב לומר שני משפטים בלבד בנושא הזה, שבו כמעט הכול נאמר, ומוטב היה שלא ייאמר כלום.

אני רוצה לומר לכם, לאנשי הימין, לפעמים צריך גם שכל כדי שיהיה אפשר לעצור את האמביציה לשלטון. הרי אתם יודעים, שלולא עשיתם את הקשר עם הטרוריסטים כדי להיתלות בדברים, ובכך סייעתם להם, כל קשר לא יכול היה להיווצר בין אהוד ברק לבין הצדקת טרור שנגדו הוא לחם כל חייו. למה אתם שוברים את כל מה שנשאר לנו? זה הדבר האחד.

הדבר השני, עם כל הכבוד, אף אחד לא דיבר על זה, ולכן אני אומר זאת. רבותי, הסחת הדעת הגדולה ביותר שאתם מנסים כאן להסיח בה את דעתנו היא מן העובדה, שכשאין תהליך שלום, יש תהליך טרור, ולכן הטרור יבוא מהעדר תהליך שלום שאותו אתם מובילים. כלומר, מי שעוזר לתמיכת הטרור עכשיו זו לא אמירה כזאת או אחרת, אלא אי-עשיית שלום. ותביאו זאת בחשבון, זה על אחריותכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן מבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת דוד טל.

רענן כהן (העבודה):

מבקש להסיר את כל ההצעות לסדר-היום.

היו"ר ש' וייס:

את כולן אי-אפשר. אחת אחת.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, זהו דיון עצוב למדינת ישראל ולחברה כולה, שהגענו למצב הזה, שיצחק רבין, זיכרונו לברכה, ואהוד ברק, ייבדל לחיים ארוכים, מהלוחמים הגדולים של מדינת ישראל – מטילים דופי באישיותם.

אני רוצה לומר, שלהסתמך על דברי מחבל מתועב זו בושה לאינטליגנציה, בושה לליכוד, בושה לנתניהו, שמארגן את ההצגות האלו כאן ומלשכתו. ביבי תמיד זורק אבן ומסתיר את היד.

אדוני היושב-ראש, ההסתה הזאת כבר הביאה לרצח אחד, אבל אתם לא למדתם כהוא-זה. אהוד ברק, גיבור מדינת ישראל, חייל ולוחם למופת, נלחם כל חייו בטרור. לא אתם, לא נתניהו, תלמדו אותנו מה הוא מאבק בטרור.

ההתלהמות שלכם וההסתה הזאת מוכיחות לנו עד כמה אתם שטחיים, מפוחדים, חסרי אמונה. זו היא לאומנות פאשיסטית מכוערת וזולה. בושה לכולכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת רענן כהן. חבר הכנסת בייגה שוחט יבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת זאבי. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

את ההצעה שלי אתה רוצה להסיר?

אברהם שוחט (העבודה):

מתוך הזדהות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אחרי מה שאמרתי אתה – – –

אברהם שוחט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כמובן, אני מציע להסיר את הצעת חבר הכנסת זאבי מטעמים טכניים, אבל אני מתייחס בעיקר לא לדבריו של חבר הכנסת זאבי, אלא לדבריו של חבר הכנסת קליינר.

חבר הכנסת קליינר אמר פחות או יותר את הדברים הבאים: דבריו של אהוד ברק ישמשו תמריץ לגיוס לארגוני הטרור הקיצוניים. כלומר, בגלל דבריו ועמדותיו של ברק, מתגייסים לארגון שגורם לרצח של ילדים, של משפחות בישראל. המקף השלישי בהקשר זה הוא, שחבר הכנסת ברק משרת בעצם אינטרסים זרים, לא של המדינה, והוא בוגד, וכבר היינו באולם הזה כאשר נאמרו דברים, ולא ייחסנו להם את מלוא החשיבות שצריך לייחס לאמירות שנשמעות כאן.

לפיכך, אני חושב שחבר הכנסת קליינר מייצג הרבה מאוד דברים שליליים בחברה הישראלית. הוא מייצג בדרך כלל דברים שהם בקצה, בשוליים הסהרוריים שלנו, ומן הראוי שדבריו לא ישמשו מדריך ולא ישמשו אור לאיש מאתנו.

הי"ר ש' וייס:

תודה. הצעתך להסיר התייחסה להצעתו לסדר-היום של חבר הכנסת זאבי, אבל טוב, בסדר.

חבר הכנסת איתן כבל יבקש להסיר את ההצעה של חבר הכנסת צבי הנדל. האמת היא שחבר הכנסת הנדל איננו כאן, אבל טוב, דבר.

איתן כבל (העבודה):

תודה.

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, אני רוצה להתייחס בעיקר לדבריו של חבר הכנסת קליינר. אני רואה שהוא לא נמצא כאן. אחרי הדברים שלו, אני חושב שהאיש פשוט צריך ללכת להיבדק, כי, לדעתי, יש גבול לאיזו רמה אפשר לרדת בהתייחסות שלנו בפוליטיקה. אני לא יודע אם הוא היום חבר בליכוד, אבל הוא מייצג בדבריו קבוצה לא קטנה, שמאבדת כל רסן, וההשתלחות שלו איננה מקרה ראשון, וראוי שהבית הזה יוקיע את האיש.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה לחבר הכנסת כבל. חבר הכנסת כבל, קודם כול אין גבול ואפשר לעשות כל דבר. אני רק לא מציע שנשלח זה את זה לבדיקות, אלא נאמר במלים מה דעתנו על דבריו של האחר.

פה יש לי איזו בעיה קטנה, חברים, ואני מבקש להתנצל. הייתי אמור להציע הצעה אחרת להצעה של חברת הכנסת ענת מאור, וכמובן, אני לא יכול לעשות את זה מכאן.

קריאה:

הי"ר ש' וייס:

לא, לא. ואז בבת-אחת נרשמו שני חברי כנסת. מכיוון שיש אי-בהירות לגבי המצב, אני אתן את רשות הדיבור לשניהם, לחבר הכנסת אורי אור ולחבר הכנסת אריה דרעי.

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

היו יותר, אבל אלה היו ממש ראשונים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהאמשה, אני יודע, אבל אני לא יכול.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דהאמשה, אתה יודע שאני אתך. חבר הכנסת אורי אור נרשם ראשון, מייד אחרי, והיתה טענה לחבר הכנסת דרעי שהוא היה לפניו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

אני האחרון שיקפח אותך, אבל תאמין לי שאני לא יכול. אני דוחס פה שניים כר, על התפר.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

לא, הם נרשמו ממש לפני שעה ורבע. מה אני יכול לעשות? אני לא רוצה לקפח איש. בבקשה, חבר הכנסת אורי אור, אבל דברו בקצרה, כי אנחנו מנסים לתקן פה איזו אי-הבנה.

אורי אור (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, הקשבתי לדוברי הליכוד, וראיתי עד כמה הם חרדים שדבריו של אהוד יפגעו במלחמה בטרור, ואנשי ה"חמאס" הם שישתמשו, חס וחלילה, בדבריו.

הרי מי ששתמשת בדבריו, גברתי חברת הכנסת בלומנטל, זו את.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אבל הם השתמשו.

אורי אור (העבודה):

אני מציע לך שתקשיבי פעם אחת לדברים שאת לא רגילה לשמוע.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אתה ---

אורי אור (העבודה):

תסלחי לי, מי שפתח אתמול את פיו בטלוויזיה – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

אורי אור (העבודה):

היא לא נותנת לי לדבר, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת בלומנטל, תני לו לדבר, יש לו רק דקה.

אורי אור (העבודה):

תקשיבי לאנשים מהסיעה שלך. אתמול אמרת: דבריו של אהוד ברק הם צו גיוס לטרור. גברתי, את יכולה להתבייש. את לא יודעת מה היא מלחמה בטרור, והדברים שלך הם נזק ואינם מעידים על חשיבה מרובה.

לכן, רבותי חברי הכנסת, בואו נסיים את הדיון הזה, ואנחנו יודעים כולנו מי נלחם בטרור ומי רק מדבר על לחימה בטרור.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

שוביניסט. אתה רק משתמש בדרגות שלך. אני נלחמתי לא פחות ממך. אתה משתמש שוב ושוב בדרגות כדי להשפיל, להעליב – – –

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, זהו. נתתי לך.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, מספיק.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

דליה איציק (העבודה):

מה קורה לך?

היו"ר ש' וייס:

חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה.

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

אבל תראי, אני נתתי לך שש-שבע פעמים להעיר. אני קורא אותך לסדר פעם -- --

נעמי בלומנטל (הליכוד-גשר-צומת):

--- של חבר הכנסת אורי אור.

הי"ר ש' וייס:

תסלחי לי, אני לא מתערב בתכנים. לו התערבתי בתכנים, הייתי צריך גם להעיר לך, אם כי לא ניהלתי אז את הישיבה. הייתי צריך להעיר לך גם על קריאות הביניים שלך. אני מבקש ממך, קראתי אותך לסדר פעם ראשונה. נתתי לך לזעוק את זעקתך. מספיק.

חברי הכנסת, אני ממש נשמע למה שאומר לי המזכיר, כי אני יודע שזה ברוח טובה. פה היתה איזו אי-הבנה – אחרי חבר הכנסת דרעי אפשר לחבר הכנסת דהאמשה לדבר חצי דקה, וזהו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ש' וייס:

לא, אחרי חבר הכנסת דרעי. בבקשה, חבר הכנסת דרעי.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, כמי שלא מבקר הרבה בכנסת, ובעיקר יודע על מה שקורה דרך העיתונים, בדרכי לישיבה היום ראיתי את הכותרות על הסערה שעומדת לפרוץ בכנסת על דברים נוראיים שאמר חבר הכנסת אהוד ברק. אני אומר לכם את האמת: הייתי נדהם. מי שמנסה להפוך את חבר הכנסת אהוד ברק, שיש לנו חילוקי דעות פוליטיים אתו, למגייס "חמאס" או למי שתומך, חלילה וחס, בטרור – או שזה ערב פורים והוא רוצה לעשות בדיחות, או שפשוט נשתבשה עליו דעתו, סליחה שאני אומר זאת.

רבותי, יש גבול למה שאפשר לעשות. יש ויכוח פוליטי אמיתי – בעד השלום, נגד השלום, בעד פעימה שנייה, נגד פעימה שנייה – אפשר להתווכח. אבל להפוך את אהוד ברק, שהוא בכל זאת סמל של גבורה לרבים מאתנו ולרבים מבני הנוער, למגייס טרור, חלילה וחס, או למעודד את הטרור, זה גורם עוול – לא לאיש, כי האיש יישאר כמות שהוא, ואי-אפשר לקחת זאת ממנו – לאמת, גורם לשנאה ולפירוד בעם.

תפסיקו עם זה. ערב פורים היום, בואו נשמח בלי מחלוקות.

נואף מסאלחה (העבודה):

יחי דרעי.

הי"ר ש' ויס:

תודה רבה. בבקשה, חבר הכנסת דהאמשה. זה הסוף, כי תראו מה קורה: אני מגלה גמישות, ועוד אחד בא ואומר: גם אני, גם אני. אין מה לעשות, בואו נסיים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנראה, דברי טעם נשמעים בסוף. אני מסכים עם דבריו של חבר הכנסת דרעי.

אני רוצה להוסיף: תחת ויכוח ענייני, אמיתי ולגיטימי שיש לנהל על זכותו של העם הפלסטיני – והזכות הזו אינה נתונה עכשיו במחלוקת והיא גם חתומה בהסכמים – להגדרה עצמית וללחימה לחופש, תראו מה קורה. העם הזה נלחם לחופש, נלחם על מולדתו. מה עשה אהוד ברק? הוא אמר: זכותם להילחם. הרי זה כל מה שהוא אמר. על מה אתם קמים? למה לעשות מזה עניין זול כזה?

קריאות:

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני לא צריך להירגע.

הי"ר ש' ויס:

חבר הכנסת דהאמשה, לא לזה התכוונתי.

קריאה:

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הוא גדול מספיק, אבל הוויכוח הזול הזה אומר, שאתם לא רוצים שלום, לא מכירים בזכויות של העם האחר וגם לא רוצים שיהיו מי שיילחמו לזכויותיו. בושה וחרפה.

היור'ר ש' וייס:

תודה רבה. אני רוצה לפנות עכשיו – בכוונה – אל החברים שלי, חבר הכנסת סגן השר סילבן שלום וחבר הכנסת אלי גולדשמידט. אתה דובר הממשלה בעניין זה, סגן השר, ובסוף נאומך הצעת, או התכוונת להציע, בתיאום עם חבר הכנסת אלי גולדשמידט, שהנושא יעבור לטיפול של ועדת החוץ והביטחון. אני רוצה להביע עמדה ולבקש בקשה. יש לי הרגשה שהנושא מוצה. אולי תהיה כאן הסכמה שאנחנו לא מגלגלים אותו לוועדת החוץ והביטחון, אחר כך לוועדת הקליטה, ואחרי זה לוועדת החינוך? זו ההצעה. אם תסכימו – – –

אריה דרעי (ש"ס):

מסכימים.

היור'ר ש' וייס:

אני שואל קודם כול את חבר הכנסת אלי גולדשמידט. אני שואל את חבר הכנסת סילבן שלום. האם בעלי ההצעות – – –

קריאה:

היור'ר ש' וייס:

לא, אז לא יהיה צורך בכלום. האם מוסכם עליכם שבזה – – – בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

זה קצת חורג מהתקנון.

היור'ר ש' וייס:

אני יודע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מציע להסתפק בדיון, לא בדברי סגן השר.

היו"ר ש' וייס:

פורמלית מסתפקים בהודעת סגן השר, לא פורמלית מחליטים שמסתפקים בדיון. אין לי פתרון אחר. מוסכם? תודה רבה.

חבר הכנסת, סגן השר, סילבן שלום, בבקשה. תקבל את ההצעה שלי, חבר הכנסת שלום.

סגן שר הביטחון ס' שלום:

אדוני היושב-ראש, אני לא נתפס לסיכום שהיה לי לפני ההצבעה עם חבר הכנסת אלי גולדשמידט, שלא נביא לכאן רוב כדי לקבוע דיון במליאה, כי לא חשבתי שצריך לערוך דיון במליאה. יכולנו להביא לכאן רוב ולהעביר את ההצעה ברוב קולות כדי שיהיה דיון במליאה, אבל הצעתי להעביר את הנושא לוועדה. בנוכחות חבר הכנסת אלי גולדשמידט הציע חבר הכנסת חגי מירום להעביר את הנושא לוועדת החוץ והביטחון, ואני הסכמתי. אם כרגע המטרה היא להסתפק בהודעה – אין לי בעיה; אם המטרה היא לעשות מזה עניין אחר – אני מתנגד. גם חבר הכנסת אריה דרעי ביקש ממני, אני גם נענה לבקשה של היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

אם כך, נצביע להסיר, יש פתרון. רבותי, אני נותן עוד פעם לחבר הכנסת אריה דרעי רשות דיבור, אני רוצה לגמור את זה כך, נעשה עוד מאמץ ותנו לי את האפשרות הזאת.

אריה דרעי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני לא מבין הרבה בדקדוקי לשון, אני לא מציע לעשות הצבעות; אל תיכנסו לדקדוקי לשון. יש כאן הסכמה, ואני מציע להסתפק במה שהיה עד עכשיו. גמרנו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה מוכרח? בסדר, אבל אחרֵך יהיה עוד אחד ועוד אחד.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני מסכים, אבל אני רוצה לומר משהו שמבטא את רוח הדברים של כולם: אם הנושא היה מתחלק לפי ההצעות, היינו מסכימים לגבי כל ההצעות והיינו מבקשים להסיר את הצעתו של חבר הכנסת מיכאל קליינר כדגל שחור בכל ההצעות. רציתי לבטא את זה בשם כל חברי.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. אני חושב שזה היה במקום. חברים, תם הדיון הזה, ואני מודה לכם. למה?

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ש' וייס:

נכון. אני שואל את חברי הכנסת: האם מישהו מבעלי ההצעות לא מסכים לרעיון שלי? מסכימים, לרבות חבר הכנסת זאבי. אני מקבל את הערתך. רבותי, פשוט, זה נגמר, ואני מודה לכם על שיתוף הפעולה; מספיק כבר עם העניין הזה.

הודעת יושב-ראש ועדת הכנסת

היו"ר ש' וייס:

אנחנו עוברים עכשיו להמשך סדר-היום. יש לי הרגשה, שיהיה רצון לוותר גם על הנושא הבא, אבל, קודם הודעה ליושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת פנחסי.

רפאל פנחסי (יו"ר ועדת הכנסת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ועדת הכנסת קבעה בישיבתה היום, כי ועדת הפנים ואיכות הסביבה תדון בהצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראת שעה) (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, לשם הכנתה לקריאה שנייה ושלישית.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

הצעות לסדר-היום דברי האלוף (מיל') שלמה גזית על חיילים עם כיפות סרוגות

היו"ר ש' וייס:

הנושא הבא: דברי האלוף (מיל') שלמה גזית על חיילים עם כיפות סרוגות – הצעות לסדר-היום מס' 4078, 4085, 4087, 4079, 4117, 4128, 4129, 4131 ו-4133. חבר הכנסת מאיר שטרית, עכשיו תוכל לומר מה שרצית לומר קודם. אוסיף לך דקה, כי שם היינו על סף פשרה, ולא רציתי להתחיל את העסק מחדש. אחריו – חבר הכנסת סלומינסקי.

חבר הכנסת מאיר שטרית, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לומר, שאילו היתה לי עכשיו בכיס כיפה סרוגה, הייתי מניח אותה על הראש.

היו"ר ש' וייס:

את זה עשה חבר הכנסת זאבי.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חבר הכנסת זאבי עשה את זה באופן קבוע; אני מדבר על צורה סמלית, כדי להדגיש את ההזדהות שלי עם חובשי הכיפות הסרוגות שמשרתים בצה"ל בנאמנות רבה ביחידות הקרביות, ביחידות הלוחמות, בשורות הראשונות.

לפעמים אני תמה – מה קרה בשבוע שעבר, לצערי, לאנשים המזוהים עם מפלגת העבודה; משתולל איזה וירוס: חבר הכנסת ברק יצא עם התבטאות אחת, אחר כך שלמה גזית עם התבטאות שנייה. זה מוזר ומתמיה. שני האנשים האלה הם אנשי מערכת הביטחון רוב חייהם, שניהם שירתו את המדינה

בנאמנות וללא כחל ושרק, ושניהם אמונים על המערכות האלה בצורה ברורה, ואיש לא יכול לקחת את זה מהם.

בעניין זה, אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר מה שרציתי לומר קודם. לעתים קורה שאדם שוגה בדבריו. הסתייגתי, ואני מסתייג מכל ההתקפות על ברק כשאומרים שכאילו הוא נתן גיבוי לטרור. הסתייגתי מזה באופן פומבי ואני מסתייג מזה גם עכשיו. איש לא יכול לקחת מברק או משלמה גזית את תרומתם לביטחון המדינה, ואיש לא מערער על כך.

היו"ר ש' וייס:

אתה יודע שהדיון לא אחיד, שם היה דיון אחר, ופה זה דיון אחר; ההאחדה שלך – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

זה אותו קונטקסט.

דוד טל (ש"ס):

יש הרבה מן המשותף.

היו"ר ש' וייס:

תעשה מאמץ, אתה ראש הקואליציה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני עושה מאמץ.

אני מוכרח להגיד, שאני תמה על חבר הכנסת ברק, שלא נהג כמו שלמה גזית. מייד אחרי הסערה הגדולה נהג שלמה גזית כשורה ואמר: אני חוזר בי מדברי, אני מצטער, טעיתי.

היו"ר ש' וייס:

זה כל כך לא דומה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

הוא חזר בו מההשוואה.

נסים זיילי (העבודה):

הוא לא חזר בו מדבריו, הוא חזר בו מההשוואה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

ההשוואה עוררה את הסערה. מה עורר את הסערה נגד דבריו של שלמה גזית? ההשוואה של הכיפות הסרוגות לסימנים של האס.אס.

היו"ר ש' וייס:

עם כל הכבוד, מאיר, זה לא דומה; אולי זה דומה לנאום של חבר הכנסת קליינר.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

חלילה וחס. זה טעה וזה טעה. אם ברק היה יכול היום לדבר מחדש, הוא לא היה אומר אותו משפט באותו נוסח; הוא יכול לומר את הדברים שהוא התכוון אליהם בלי להשתמש במשפט הזה. אם הוא אמר – לא בושה לאף אחד לומר "טעיתי". אדוני היושב-ראש, אני מודה, בטח לא פעם אחת טעיתי וגם חזרתי בי מדברים שאמרתי, זו לא בושה, זה לא פגם בי בשום צורה שהיא; זה היה מרגיע את הרחוב לאלתר. שלמה גזית נהג כך. הנושא שעורר סערה היה ההשוואה המזעזעת שהוא ערך בין חובשי הכיפות הסרוגות לבין אנשי האס.אס.; זה דבר נורא ואיום. מייד כשהוא הבין מה הוא חולל, הוא אמר: לא התכוונתי לזה, השתמשתי בטעות בהשוואה, אני לוקח את דברי בחזרה. אני חושב שהרוחות נרגעו מהר מאוד, והנושא ירד פחות או יותר מסדר-היום, פרט לדיון היום בהצעות לסדר-היום.

על כן, אדוני היושב-ראש, אני אישית רוצה לומר לך, שעליתי לכאן רק כדי לבטא את הדברים האלה. כאשר אדם הוא ברמה גבוהה של מנהיג, איש מוכר, והוא מדבר, אין ספק שדרגת חופש הדיבור שלו ודרגת התמרון שיש לו קטנה מאוד; הוא ודאי צריך לשים לב לכל מלה. כל מלה שאני אגיד, או שחבר כנסת אחר יגיד לא משנה לאף אחד דבר, ובהרבה מקרים איש לא מתייחס אליה. אבל אם אומר את זה ראש מפלגה או ראש ממשלה או מישהו אחר – זה מעורר סערה, ובצדק. אני רוצה להזכיר לך, אדוני היושב-ראש, את הסערה שחוללו בזמנו על לחישה של ראש הממשלה באוזנו של הרב כדורי; איזו סערה זה חולל, ובצדק עליהם על זה. גם עכשיו, כשקורה דבר כזה, כשאנשים אמרו דברים שהם לא כשורה, בעיקר אם הם מנהיגים גדולים, הטוב ביותר הוא שהם יגידו: סליחה, טעינו. זה לא יפגע באיש.

אני חושב, אדוני היושב-ראש, שמנהיגים גדולים צריכים להיות מסוגלים להודות בטעויות שלהם. זה, לדעתי, גם סממן של מנהיגים, שהם יכולים להודות בטעות שלהם. לא קורה שום אסון. אף אחד לא מעלה אותם אל הגרדום, ואני מאוד מצטער על כך שהדברים וחילופי המלים הגיעו לידי כך, חרף שנת הסובלנות והחתימה על אמנות שונות – – –

הי"ר ש' וייס:

שנת הסובלנות זו מריחה אחת גדולה. לכן לא השתתפתי בביזוי של המריחה הזאת.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

– – – הגיעו לחילופי דברים כאלה. זה היה מיותר. זה לא הוסיף כבוד לאיש מאתנו.

אני עצמי לא רוצה אפילו שהנושא שלי יעבור לוועדה או למליאה. אני מסתפק בדברי.

הי"ר ש' וייס:

לא נעשה הצבעה על הנושא שלך.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

בדיק, כי מי ששייב – ישיב. אני מסתפק בדברי. תודה.

הי"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת ניסן סלומינסקי – באותו נושא. אחריו – חבר הכנסת לובוצקי, ואחריו – חבר הכנסת פנחסי. ואם הללו לא יהיו, יהיה חברנו נסים זוילי, שהוא אתנו.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, ידידי מאיר, לצערי חזר בו גזית מדבר אחד, לא מהדבר השני, ולכן הדברים כן ייאמרו.

אני עומד פה בוש ונכלם: הדתיים מכניסים פוליטיזציה לצבא. הכיפות הסרוגות עבורי הן כמו צלב קרס על השרוול של החיילים הנאצים. זה הביטוי. בחלומותי הגרועים ביותר לא תיארתי לעצמי, שיום אחד יקום יהודי, אלוף במילואים בצה"ל, ויאמר משפט כזה: הכיפה הסרוגה היא כמו צלב קרס על מדי החייל הנאצי.

הי"ר ש' וייס:

חברים, אני מבין שאתם רוצים עכשיו להודיע שתמכתם בשאול עמור, אבל זה מאוחר מדי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

לומר משפט כזה, להשוות כיפה סרוגה על ראשו של צנחן לצלב קרס על מדי נאצים – צריך מטען אדיר של שנאה תהומית לשליש מתושבי ישראל. מנין אתה שואב את השנאה והטירוף הזה? ואתה לא מסכן, לא ממורמר, לא מקופח; כי אולי לפעמים מתוך מסכנות ותחושת קיפוח ואפליה מתפרצת אנחת ייאוש. אתה טובל בשמן – אלוף בצה"ל, נשיא אוניברסיטת באר-שבע, אינטליגנט, מהאליטות של המדינה – –

הי"ר ש' וייס:

נשיא אוניברסיטת באר-שבע?

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

היה, בוודאי. חמש שנים.

הי"ר ש' וייס:

את זה לא ידעתי.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

איך אתה יכול להסתכל על עצמך במראה?

והיום ב"סליחות" לתענית אסתר אמרנו: "מקשיב דבר שקר, כתב שטנה ועצב". זה נאמר אומנם על המן הרשע. לא דמיינו לעצמנו, להבדיל, שזה יהיה נכון גם על יהודי.

הדבר החמור השני שאמר האיש הזה הוא, שדתיים מכניסים פוליטיזציה לצבא. צנחן עם כיפה – זה פוליטיקה וזה אסור. לכן, שחיילים עם כיפות ישרתו בצה"ל? תשמעו מה שהוא אומר. כלומר, חייל שמניח תפילין בבוקר זה פוליטיקה, וצריכים להחליט, או שהוא לא יניח תפילין או שהוא לא יוכל לשרת בצה"ל. זה מה שהאיש הזה אמר, ומזה הוא לא חזר בו.

מלבד השטות הנוראה שבעניין, האם באמת הדאגה לאי-פוליטיזציה של הצבא מדאיגה אותך, איש משונה? מה עשית במשך עשרות שנים, כשקציני צה"ל היו ברובם בני הקיבוצים, שהזהות הפוליטית שלהם היתה ברורה וידועה הרבה יותר מזו של חובשי הכיפות? האם גם אז הצעת שלא לגייס את בני הקיבוצים? לא, לא שמענו אותך. מדוע? כי הם "משלנו", כי צה"ל, לתפיסתך המעוותת, מייצג כיוון פוליטי מאוד מסוים, ורק כך צריך לבחור את קציני צה"ל, ורק מי שעונה על תפיסת העולם של השמאל, רק הוא ראוי להיות קצין בצבא, רק הוא ראוי להתקדם בדרגות. וברגע שנדמה לך, איש משונה, שהכיוון משתנה ויותר ויותר דתיים נכנסים לצבא ומתקדמים בסולם הדרגות, כל עולמך המעוות מתמוטט. הם הרי לא "משלנו", איך זה יכול להיות?

ורק אתן לך דוגמה קטנה מאלקנה. זה יישוב קטן; ילדינו משרתים בכל היחידות המובחרות. יש לנו "רחוב השייטת" – כל ילדינו שגרים שם שירתו והם משרתים בשייטת. אחרים בקומנדו הימי, אחרים בסירת מטכ"ל, טייסים וכל שאר היחידות המובחרות. אנחנו נמשיך בכך. בנינו ילכו לצבא ויתקדמו. חלקם ילכו קודם ללמוד בישיבות או במכינות, ואחר כך, במלוא המרץ, באמונה ובהתלהבות, ייכנסו לצבא להגן על העם ועל הארץ.

אני דורש משר הביטחון ומכל משרדי הממשלה השונים לבדוק אם לאיש הזה יש איזו מעורבות ממלכתית או ציבורית; אם הוא נקרא לנאום בפני חיילים או להופיע בפני פורומים צבאיים. לא תדרוך כף רגלו של האיש הזה בפורומים האלה. אם הוא משיק לאיזו רשות ציבורית או ממלכתית, האיש הזה לא יוכל להיות בינינו.

אני מבקש להעביר את הנושא לדיון במליאה.

הי"ר ש' וייס:

כמובן. תודה רבה. חבר הכנסת לובוצקי – לא אתנו כאן. חבר הכנסת רפאל פנחסי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לחבר הכנסת לובוצקי יש הרצאה בפני תלמידים.

הי"ר ש' וייס:

בינתיים הוא לא כאן, מה לעשות.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

רק לקחתי על עצמי התחייבות להודיע, וזה מה שאני עושה.

הי"ר ש' וייס:

אני מודיע לאומה, שחבר הכנסת לובוצקי לא כאן, כי הוא עם תלמידים.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שעליתי לדבר, היו חברים שהציעו לי לעלות לדבר עם כיפה סרוגה. הכנתי לי כיפה סרוגה במקום הכיפה שעל ראשי, כדי להזדהות עם אותם חיילים מצוינים, מסורים, שיש כיפה על ראשם וכל חטאם הוא שהם שומרי מסורת.

אינני מבין את האלוף במילואים גזית, איך הוא יכול היה להעז ולומר, כשיום-יום אנחנו שומעים וקוראים, וכל מפקדי צה"ל משבחים את החיילים האלה, שזו הזדהות פוליטית.

כפי שאמר קודמי, האם בתקופה שבני הקיבוצים היו אלה שהולכים לחיל המובחר והיו הקצינים, מישהו יצא ואמר שיש הזדהות פוליטית ולכן צריך לראות שהם לא ילכו לצבא?

רן כהן (מרצ):

אתה צודק. אני אתך.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כמו בני הקיבוצים, שכולם ידעו את ההזדהות הפוליטית שלהם, שהם לא היו דתיים והם לא היו חובשי כיפה, אבל הם היו בצד שמאל של המפה.

רן כהן (מרצ):

תיכף אספר לכם סיפור שלי.

רפאל פנחסי (ש"ס):

היום המצב התהפך. היום בני הקיבוצים לא מתנדבים ליחידות המובחרות.

נסים זיולי (העבודה):

מי אמר?

רפאל פנחסי (ש"ס):

תתעניין בצה"ל ותשמע.

היו"ר ש' וייס:

הם מתנדבים, אבל גם אחרים מתנדבים. גם אלה וגם אלה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

גם חובשי כיפות שמתנדבים ליחידות מובחרות, האם זה נקרא כתם? אתם באים ומאשימים את הדתיים והחרדים מדוע הם לא מתגייסים לצה"ל. מה, הם יורידו את הכיפה? הרי זה הסימן היהודי. הרי זה צבא יהודי. אם בצבא יהודי לא יוכלו ללכת עם סממן יהודי, שזו הכיפה, איפה נלך עם הכיפה, בצבא הסורי?

אני בכלל לא מבין את זה. אומר את זה אלוף בצה"ל, לא איזה הדיוט, אלא אדם שהיה בצה"ל והגיע לדרגת אלוף. אף אחד לא בחן מה הדעות הפוליטיות שלו. אין לי ספק שבתקופה שהוא היה מפקד ביחידה זו או אחרת, בוודאי החיילים הדתיים קיבלו אצלו יחס שונה מחיילים אחרים שהם לפי רוחו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אם אלוף אומר דברים כאלה, זה אומר דורשני. יש סיבה למה הוא אומר את זה.

היו"ר ש' וייס:

זה מה שהוא אומר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לכן אני אומר, כשבא אלופ ואומר דבר כזה, זה יותר חמור בעיני. הרי כולנו רוצים, וטוב שעד היום לא הכניסו את הפוליטיקה לתוך צה"ל. צה"ל הוא צבא של כל העם. לא יכול להיות שיבוא אדם בדרגת אלופ, אומנם במילואים, ויטיח דברים קשים. אנחנו שומעים שכ-40% מהחללים בלבנון, כך קראתי בעיתון, הם חיילים חובשי כיפות. אז מה, לא ניתן להם ללכת ללבנון? נעשה להם יחידות מיוחדות?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

צריך להוציא אותם מלבנון.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה שוב ויכוח פוליטי, ויכוח ביטחוני.

היו"ר ש' וייס:

אבל גם בדרך חזרה יהיו להם כיפות סרוגות.

רפאל פנחסי (ש"ס):

לכן אני חושב, שצריך לגנות בכל מלת גנאי אמירה כזאת, וצריך להשאיר את צה"ל מחוץ לאמרות כאלה ולתת גם לסממן יהודי להיות בצה"ל, צבא-הגנה לישראל. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת פנחסי. חבר הכנסת אלכס לובוצקי. אני מבקש מכם לקצר קצת, כי בשעה 14:00, מתוך התחשבות בציבור הדתי, דקות אחדות לפני 14:00 נסיים את הדין. לפחות נסיים את הנושא הזה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, שמתי לב שאנחנו עוסקים היום בפליטות-פה בזו אחר זו.

הי"ר ש' וייס:

גינניים. זו כנסת בתור צוות תגובות.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

גינניים לדיבורים. מעניין, הנושא השלישי שאושר השבוע כהצעה דחופה לסדר-היום לפי סדר-יום שנמצא – אני לא יודע אם נגיע לדון בזה היום – הוא שרפת מאהל מחוסרי הדיור מול משרד ראש הממשלה.

הי"ר ש' וייס:

לא נגיע.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

יש כאן משהו סמלי מעניין, מפני שלפעמים כשמתחילים בדיבורים עוברים אחר כך לשרפה. מתחילים בשרפת ספרים ואחר-כך אפשר גם להגיע לדברים חמורים מזה.

לגבי דבריו של שלמה גזית, מאחר שכולם גינו, והדובר חזר בו והדובר גינה את עצמו ואמר שהוא אמר דברי שטות, אין טעם לחזור על הדברים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

רציתי להתייחס לדבר הזה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

רק בקטע אחד.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הרוצחים של אתמול היו עם כיפות סרוגות?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

אני רוצה להתייחס לאמירה של שלמה גזית, שנאמרה לא באותו הקשר אלא מאוחר יותר, לאחר ההתנצלויות לגבי תת-אלוף יעקב עמידרור. ראיתי אותו בטלוויזיה אומר דבר שכולם מסכימים לו לכאורה. השאלה אם הוא דתי או לא דתי לא צריכה להשפיע אם ימנו אותו או לא.

נגיד את זה גם על מתן וילנאי. השאלה אם מתן וילנאי דתי או לא דתי לא צריכה להשפיע על השאלה אם נמנה אותו לרמטכ"ל או לא, ונמשיך להגיד את זה הלאה. בעצם האמירה הזאת, בעצם הצבת החותם הוא מקבוצת מיעוט מסוימת שאני משייך אליה דעות פוליטיות. העובדה שהוא קיבוצניק או לא קיבוצניק לא צריכה להשפיע.

היו"ר ש' וייס:

נדמה לי שכבר הרצית היום בפני התלמידים שיושבים ביציע, נכון?

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

נכון.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו מברכים אתכם.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

זו קבוצה של תלמידים ערבים-ישראלים מרמלה, ואני מברך אתכם, גם באודיטוריום וגם כאן.

הי"ר ש' וייס:

ועכשיו עליך לסיים, מה לעשות. פה אני המורה.

אלכסנדר לובוצקי (הדרך השלישית):

שלום שלום.

הי"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת לובוצקי. חבר הכנסת נסים זוילי. אחריו – חבר הכנסת יורי שטרן.

נסים זוילי (העבודה):

אדוני היושב-ראש, חברי לכנסת, מאחר שהאלוף במילואים שלמה גזית התנצל על הקשר שהוא יצר בין הסמלים של הכיפה הסרוגה לבין הסמלים המזוועים של הנאצים, אני רואה בהתנצלות שלו סיום של החלק הזה בהתבטאויות שלו.

אני הצטרפתי לגינוי, ואני חושב שזו היתה אמירה אומללה מאוד. חבל שהיא נאמרה, ואני שמח ששלמה גזית התנצל מייד על דבריו.

אבל הוא הניח נושא מאוד משמעותי על סדר-היום הציבורי. איך אדם כמו שלמה גזית, שידוע במתינות שלו, בחוכמה שלו, והוא באמת יהודי חכם, בפעילות הציבורית ובתרומה הציבורית שלו במשך שנים, שמודע, כמונו, לתרומה של חיילי הכיפות הסרוגות לצה"ל ולביטחון המדינה, שהוא כמונו צריך להרגיש גאווה על זה שקצין צנחנים ראשי הוא איש חובש כיפה, או מפקד עוצבת לבנון – אין לנו עם זה שום בעיה. אנחנו גאים בקצונה הבכירה שלנו בלי קשר לשאלה אם הם חובשים כיפה, כן או לא. הוא מודע למוטיבציה שיש לחיילי הכיפה הסרוגה. הוא יודע שבשנים האחרונות יש שם עלייה במוטיבציה. איך הוא מרשה לעצמו, או איך הוא מגיע למה שאתה הבעת, לצורך או לרצון או לאמירה שהוא אמר?

אני רוצה לשייך את זה, ברשותך, לשני דברים. אחד מהם, אני באמת מבקש ממך לקבל את זה כפי שזה נאמר, משום שזה מתבסס על מסמכים שיצאו מתנועת הנוער "בני עקיבא", שכולנו יודעים שהיא החממה שבתוכה גדלים – מקרב החניכים האלה – חיילים שהולכים לישיבות הסדר, ואחר כך הם מתנדבים לצה"ל ברמות השונות.

לפני שנתיים ימים היה כאן ויכוח ציבורי סביב מה שהולך לקרות בשטחים. התפתח ויכוח ציבורי בתוך ההנהלה הארצית של "בני עקיבא" ובקרב חלק מהרבנים, שחלק מהם נתנו בעצם הסבר והנמקה מדוע ובאיזה מקרה לחייל מותר לסרב פקודה. אני אקרא לך החלטה של ההנהלה הארצית של "בני עקיבא", ואז אולי תתחיל להבין איך מחלחלת תחושה שיחידות ההסדר וחיילים עם כיפה סרוגה הם מרכיב שנותן גוון פוליטי למערכת הצבאית. אולי אז תבין איך זה חלחל לאוכלוסייה החילונית, וגם אם אני לא מזדהה עם זה, אסור לכם להתעלם מהמשמעות של הדבר.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

גם על עמוס עוז, שאמר לסרב פקודה.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סלומינסקי. חברים, את המשך הברור בין נסים לניסן תעשו בחוץ.

נסים זיילי (העבודה):

אני רוצה לומר את זה, משום שחשוב שתדעו איך חלק מהציבור קיבל את ההתייחסות הזאת להחלטות של הנהגת "בני עקיבא". "החלטת מליאת ההנא"ר מ-1995. חיילי צה"ל חייבים למלא פקודות כל עוד אינן בלתי חוקיות בעליל. פקודות הנוגדות את ההלכה היהודית הינן בלתי חוקיות בעליל. ההכרעה להימנע מביצוע פקודות אלה הינה אישית, והחייל צריך להתייעץ עם הרב שלו" – אתה מבין את המשמעות של החלטה כזאת, של הנהגה של תנועה שמחנכת עשרות אלפי ילדים במדינה הזאת? המשמעות של זה היא, שכל פרט יכול לקחת את החוק לידי ולהחליט איזו פקודה הוא ממלא ואיזו פקודה הוא לא ממלא. ואם אני לא הייתי שלם – – –

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

את זה בית-המשפט העליון אמר לך. בכפר-קאסם אנשים לא עשו את זה?

נסים זיילי (העבודה):

זה לא קשור למה שבית-המשפט העליון אמר לי. חשוב שאתה תבין, כאדם דתי חובש כיפה ומאמין בשירות הצבאי, ברגע שאתה תחלק את העם הזה לאלה שממלאים פקודות של הרבנים ולאלה שימלאו פקודות של הרמטכ"ל, אתה הורס את התשתית שעליה נשען העם הזה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סלומניסקי, בבקשה.

נסים זולי (העבודה):

ולכן האמירה של שלמה גזית, כפי שאמרתי, בלי הקטע הראשון שלה, שווה שתיבחן מעבר לכך שהוא כן עשה דבר שמבחינתי הוא הכי מפחיד, שמעמיק את הקרע והשסע שיש היום בעם, שאם לא נתערר בזמן הוא עלול להוביל אותנו לאבדון.

ניסן סלומניסקי (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת סלומניסקי. חבר הכנסת טלב אלסאנע. במקרה של כפר-קאסם ופסק-הדין – זה לגמרי עניין אחר. שם היתה פקודה בלתי חוקית בעליל. החייל עצמו מחליט, לא על רקע דתי, אלא על רקע תכונות אנושיות שלו, כאיש שנולד בצלם. זה לא קשור בכלל, משפטית זה לא קשור. לתוכן אני לא מתייחס.

רשות הדיבור לחבר הכנסת יורי שטרן. אחריו – לחבר הכנסת בנימין אלון. אם הוא לא יהיה – לחבר הכנסת אברהם רביץ. אחריו – לחבר הכנסת רן כהן.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ש' וייס:

הודעת לסגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע כי הונחה עתה על שולחן הכנסת הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה.

הצעות לסדר-היום דברי האלוף (מיל.) שלמה גזית על חיילים עם כיפות סרוגות

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני יכול להעיר הערה בעניין?

היו"ר ש' וייס:

מייד אחרי חבר הכנסת יורי שטרן.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יש לי הערה בקשר לעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

אני אאפשר לכם, אל תדאגו. אני יודע, נגמור את הנושא הזה, ולפני שניגש לחוק אני אאפשר לכם הערות. חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה.

חברים יקרים, אני מאוד אשתדל לסיים בשעה 14:00, ואם זה יהיה ב-14:15 אז הציבור הדתי, שאנחנו מאוד מכבדים אותו, יסלח לנו.

רפאל פנחסי (ש"ס):

חשבנו שתעשה את זה ב-13:56.

הי"ר ש' וייס:

בוודאי, אם היית מוותר על הנאום שלך, הישיבה היתה מסתיימת אז.

רפאל פנחסי (ש"ס):

דיברתי בדיוק שלוש דקות.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, שני סגני השרים שנמצאים באולם, אני רואה בהתבטאויות של האלוף במילואים שלמה גזית שלושה דברים שנגדם אני יוצא: צביעות, התנשאות ואי-הבנת התהליכים אשר החברה הישראלית עוברת אותם.

צביעות היא בכך, שבמשך עשרות שנים היה מקובל, שהאליטה הצבאית מורכבת בראש ובראשונה מבני קיבוצים. זה היה נורמלי, אף שגם לבני הקיבוצים יש בדרך כלל שייכות די ברורה למחנה פוליטי ספציפי. זה לא נקרא פוליטיזציה, זה לא הרגיז אף אחד.

הי"ר ש' וייס:

זה בסדר, ניסן, הוא מתכוון לקיבוץ הדתי, שהיו לו המון קצינים.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

דווקא לא הקיבוץ הדתי.

היו"ר ש' וייס:

היו לו. הקיבוץ הדתי היה עמוק בתוך הקצונה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כאשר בממשלה הקודמת דיברו על הקמת יחידות מיוחדות לפינוי היישובים, או כפי שזה נקרא לפינוי ההתנחלויות, דיברו על סלקציה על בסיס פוליטי בסך הכול לקבלה לאותן יחידות. זה גם לא נקרא פוליטיזציה. כשהתגלו הנתונים שיש אחוז הולך וגדל של חובשי כיפות סרוגות בקצונה – זה פתאום פוליטיזציה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

בהקצנה, לא בקצונה.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

דבר שני – ההתנשאות.

רן כהן (מרצ):

אמרת שהיתה סלקציה בקבלה ליחידות?

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

דיברו על הקמת יחידות לפינוי יישובים, ודיברו על כך שביחידות האלה לא יתקבלו חיילים שהם תושבי יישובים ביהודה ושומרון ולא יתקבלו חיילים דתיים וכדומה. אלה היו אמורות להיות יחידות פוליטיות גרידא.

הדבר השני הוא ההתנשאות. כאילו יש במדינה שכבות או חוגים שרק להם מגיע להיות ב"טופ". רק הם יכולים להיות קצינים בכירים, רק הם יכולים להיות בתפקידי הפיקוד הנבחרים. זה השתנה, המדינה השתנתה. הממסדים הקודמים איבדו מכוחם, ומי שלא מבין את זה לא קורא נכון את המפה החברתית והפוליטית במדינת ישראל. שלמה גזית, לצערי הרב, ביטא את ההתנשאות הזאת.

הדבר השלישי הוא עניין אי-הבנת התהליכים. צריך לשאול אדם שבאמת מודאג מזה שהציבורים שהוא מייצג או שקרובים יותר ללבו לא מיוצגים היום כמו שהיו בעבר ביחידות הנבחרות ביותר. צריך לשאול למה הם לא מתקדמים כל כך לרמת קצונה גבוהה. למה? זה לא מפני שחובשי כיפות סתמו להם את הדרך או רצו לפניהם, אלא זה מחוסר מוטיבציה. זה מפני שהאוכלוסייה החילונית במדינת ישראל מאבדת בחלקה הגדול את המוטיבציה. היא לא מעוניינת בקריירה צבאית, ולכן יש פה בעיה אמיתית, שיש לחשוב עליה ויש לטפל בה, אך אין להשתלח – –

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת יורי שטרן, רק שנייה אחת. אנחנו פה פוסקים פוסקים מול ציבור שצופה בנו על מוטיבציה בצה"ל וכן הלאה. זה קצת לא "פייר", העניין הזה. עדיין יש היום המון המון קצינים לא דתיים, ויש קצינים דתיים. ומכיוון שהציבור הדתי, בעיקר הדתי-לאומי, מרבה עכשיו להתגייס, הוא לאט לאט משיג את האחוז שלו בקצונה. על מה קיבוצניקים פתאום מושמצים? אתה יכול לשבח מישהו בלי להשמיץ אחרים.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

אני משבח את כולם, אך אני אומר שיש פה בעיה. ואם יש בעיה, אז זו בעיה של הציבור החילוני, ולא של הציבור הדתי-לאומי שמתגייס ויש לו מוטיבציה גבוהה והוא עולה לקצונה. אז במקום להשתלח במי שעושה את זה טוב, צריך לחשוב מה לעשות בציבורים אחרים.

הי"ר ש' וייס:

חברים, הציבור החילוני מתגייס בהמוניו, ורוב הקצינים הם חילונים. הקיבוצניקים מתגייסים בהמוניהם, וגם חבר'ה דתיים. לא צריך פה, תוך כדי הברור עם גזית, לעוות את התמונה.

חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, בניגוד לקודמי אני חושב, שהאלוף שלמה גזית הוא אדם בודד שאמר דעה מחרידה, מגונה. לעניות דעתי, בכל מה שנוגע להשוואה עם הנאצים הוא אמר אמירה נפשעת, ובכל מה שנוגע לתלונות נגד חובשי הכיפות הסרוגות, מה שהוא אמר, לכל הפחות, זו אמירה אומללה. ולדעתי, זה יותר חמור מזה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

כל הכבוד.

רו כהן (מרצ):

אני רוצה דווקא לברך על האווירה שבה הדיון הזה מתקיים, ובניגוד לקודם.

היו"ר ש' וייס:

טוב, האנרגיות מוצו בדיון הקודם.

רו כהן (מרצ):

לא בגלל זה. לדאבוני הרב זה מפני שכאשר נאמרת אמירה מאוד בוטה, לא צודקת, נפשעת כמו שאמרת, ממישהו במחנה שלנו, ואנחנו לא באים להגן עליו, אבל מהצד השני – מייד מתנפלים.

היו"ר ש' וייס:

ברוכים הבאים, אורחינו.

רו כהן (מרצ):

אבל אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, בתחינה לחברי הכנסת, דווקא בתור מי שאינו ניצול השואה ואף אחד ממשפחתו לא נכחד בשואה: הגיע הזמן שנלמד לא להשתמש בנאצים ובשואה ובאסון הנורא הזה להשוואות בוויכוחים פנים-ישראליים. אנשים פולטים את המלים הללו יותר מדי בקלות. אין להשוות בכל מחלוקת פוליטית מייד עם נאצים ועם א.א.א.

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת שטרן, איפה מופיעה האווילות של הדברים של האלוף גזית. הייתי בכל הדרגות בצבא, ותאמין לי, לא היה יום אחד שבו שירתתי בצבא באיזה תפקיד שדעותי לא היו ידועות, כי גדלתי איפה שגדלתי. דרך אגב, בצבא שלנו יש פתיחות בלתי רגילה, וחיילים וקצינים הם חברים ומדברים בגילוי לב. תאמין לי, שרק אוויל יכול היה להעלות על דעתו, שבתחום הזה בכלל היה איזה ביטוי שהפריע. היתה פעם אחת שבה הייתי צריך לקבל דרגה, ומישהו בשב"כ חשב לעשות שטויות. אבל אלה שטויות. כשהייתי מג"ד, בין רבע לשליש מהחיילים בגדוד שלי היו חובשי כיפות סרוגות, חיילים נהדרים, ובהם היה בני קצובר, שמשמש היום בתפקיד מאוד בכיר ביהודה ושומרון.

כל ייחודו של צה"ל הוא לא בכך שיש בו אנשים אנמיים, חסרי זהות וחסרי דעה. אלה אנשים שבאים מכל העם, מכל הגוונים, ומקיימים את היחד הזה בהגנה על מדינת ישראל ומשתדלים להיות דמוקרטים גם בתוך הצבא.

אדוני היושב-ראש, אני אומר לך, יש לי מחלוקת פוליטית, ואותה אנחנו מקיימים פה ובציבור, ויש לי אפילו מחלוקת עם הרב דרוקמן לגבי הפנימייה באור-עציון. היום, לאות מחאה על הדברים של האלוף גזית, אני לא מעלה את זה פה, כי אני לא רוצה להיות קשור אתו באיזה הקשר בעניין הזה.

אני רוצה לומר לו דבר אחד: יש דברים שעדיין נשארו ככתם. כי מהעניין הנאצי הוא חזר בו, אבל מהתפיסה, שאותה הוא קלקל, לגבי צה"ל כצבא העם, שהיום צומחים לתוכו יותר אנשי ערי פיתוח, יותר אנשים דתיים, יותר דרוזים וערבים, יותר אנשי שכונות – צה"ל היום הוא יותר עממי מכפי שהיה בשנות ה-50.

היור' ש' וייס:

נא לסיים, כבר יש לנו מצוקת זמן.

רן כהן (מרצ):

על זה בעצם שלמה גזית קרא תיגר, וכדאי שהכנסת תגיד לו: אנחנו דוחים בשאט נפש את הדברים שאמרת שם. תודה רבה.

היור' ש' וייס:

תודה; אני מודה לחבר הכנסת רן כהן.

יש לנו מצוקת זמן נוראה, ואני חייב מייד לעבור לחוק.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מה אתי?

היור' ש' וייס:

את שמך קראתי, מה לעשות. אולי מהמקום. יש לנו מצוקה כי אנחנו רוצים לכבד את הציבור שלך ולסיים בשעה 14:00. אתה כאן בדילמה, אתה מבין מה קרה? אני מטיל עליך את העסק. אני אתן לך דקה מהמקום.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מבקש לומר משהו קצר.

הי"ר ש' וייס:

אני אאפשר לך, חבר הכנסת אלסאנע, אני יודע במה העניין.

חבר הכנסת רביץ, אתה מבין מה קרה לנו פה? אני מבין שזה חשוב מאוד, דקה מהמקום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אדוני היושב-ראש, בדקה אני רוצה לומר לך ולחברי הכנסת הנכבדים, אנחנו בכלל חברה חולה. אנחנו לא יודעים לכבד את השונה, את הזולת, את אורח החיים של אנשים אחרים, ובמיוחד כאשר אורח החיים הזה מופגן בסממנים חיצוניים כמו כיפה, זקן – זקן זה בוודאי איזה סמל למשהו.

אני מנצל את ההזדמנות הזו לכבד האורחים שלנו, בני העדה הדרוזית, שנמצאים כאן עכשיו ביציע. הם דומים לי. הם לא דומים לאזרח הממוצע במדינת ישראל. אנחנו דומים כי אנחנו שונים בלבוש.

אני חושב, שדבריו הנלוזים, שהוקעו על-ידי כולם – שמעתי את חבר הכנסת כהן – הדברים המטופשים שנאמרו על-ידי אדון גזית, אני חושב שהם מבטאים וכולנו צריכים ללמוד מוסר מהם לעצמנו; הם מבטאים את עומק חוסר היכולת שלנו לחיות עם הזולת, לכבד אותו, להעריך אותו כפי שהוא. תודה, אדוני.

הי"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת רביץ.

חברים, התשובה וההצבעה על נושא זה יהיו בפעם אחרת.

עם זאת, אני רוצה לשאול אתכם, בעלי ההצעה: אולי נעשה מה שעשינו קודם, נסתפק במה שהיה, נוריד את זה מסדר-היום. אתה מסכים, חבר הכנסת סלומינסקי?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסכים.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני מציע להעביר לוועדת החוץ והביטחון.

היו"ר ש' וייס:

לא, אולי נעזוב את זה, מספיק. חבר הכנסת סלומינסקי, תוותר, גמרנו. אנחנו היום בתקן של גינוי. הכנסת מגנה. ניסן, תוותר ונגמר העניין. הוא כבר קיבל את שלו, ואני בטוח שהאלוף גזית מאוד מצטער על האמירה.

ניסן סלומינסקי (מפד"ל):

אני מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר, קדימה.

אני שואל את החברים הבאים. חבר הכנסת מאיר שטרית?

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אני מוותר.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ניסן סלומינסקי – ויתר, חבר הכנסת לובוצקי – ויתר, חבר הכנסת פנחסי – ויתר, חבר הכנסת זולילי – ויתר, חבר הכנסת יורי שטרן – ויתר, חבר הכנסת רן כהן – ויתר, חבר הכנסת רביץ – ויתר. מה המשמעות? הנושא מוצה, האומה רושמת בימנה ההיסטורי את דברי חברי הכנסת כאן. תודה רבה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

אבל מגנה – – –

הי"ר ש' וייס:

כל אחד על-פי סגנונו. כולם גינו, תעזבו. חברים, תודה רבה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת ריבלין, תן לי לסיים, יש תענית אסתר היום.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אין אחדות בנושא.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אין אחדות בשום נושא. כל אחד אמר את מה שאמר ובזה תם הדין. איזה אחדות? פרלמנט דמוקרטי. שום אחדות מלאכותית לא נעשה כאן.

הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2).

התשנ"ח-1998

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ש' וייס:

הסעיף האחרון בסדר-היום. יש החלטה של ועדת הכנסת ושל יושב-ראש הכנסת לסיים בשעה 14:00 מתוך כבוד לחברינו הדתיים שצריכים לעבור מכאן לתפילות, לחג ולקריאת המגילה. לכן, אני עובר עכשיו לנושא הצגת החוק, ואחרי זה תהיה הערה לחבר הכנסת אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מתנגד להצגת החוק.

היו"ר ש' וייס:

אתה רוצה, לגבי עצם ההצגה? הערה לסדר, זכותך, דבר, דקה.

למען הסדר, החוק נקרא כך: הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998, קריאה שנייה וקריאה שלישית.

השגה של חבר הכנסת טלב אלסאנע על עצם העלאת הנושא לדין היום, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, בתחילת דברי כבודו, אני רוצה לקדם בברכה את נציגי העדה הדרוזית.

היו"ר ש' וייס:

אני מצטרף; ועשיתי זאת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אני מקדם אותם בברכה. אני גם רוצה לקדם בברכה את התלמידים מבית-הספר האורתודוקסי ברמלה.

כבוד היושב-ראש, בתור חבר ועדת הפנים אני רוצה לומר, שלא קיבלתי שום הזמנה להשתתף בדיון בוועדת הפנים בהצעת חוק זו, שהוחזרה לוועדה על מנת להכין אותה לקראת דיון בקריאה שנייה ושלישית.

לפיכך, אני מתנגד לכך שיתקיים דיון במליאת הכנסת בטרם מוצה העניין בוועדת הפנים. או, לחלופין, שיוסבר, מדוע לא ניתנה הזדמנות לחברי ועדת הפנים להביע את עמדתם ולהגיש הסתייגות לגבי הצעת החוק הזו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. עכשיו אני מאפשר לחבר הכנסת סאלח טריף, יושב-ראש ועדת הפנים, להשיב לחבר הכנסת טלב אלסאנע, כדי שאוכל להחליט.

כמובן, יחד אתך, אנחנו מצטרפים לברכה החמה למנהיגות הדרוזית שפוקדת אותנו היום והיא אורחת שלנו. כולנו מצטרפים לברכה; נאפשר אחר כך גם לשר קצב לברך אתכם, וכמובן גם את התלמידים.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, לעצם הצעת החוק והחוק.

היו"ר ש' וייס:

קודם עליך להשיב, כי אני צריך להחליט אם אפשר לדון היום או לא.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

כן, קודם כול אני משיב לו. חבר הכנסת אלסאנע, אני רוצה לומר לך, שהדיון בחוק הזה היה על סדר-יומה של הוועדה הבוקר, ולכן התכנסנו. מכיוון שהחוק התקבל אתמול והועבר לוועדת הכנסת, שהיתה צריכה להחליט לאיזו ועדה, על כן, מראש הודענו על קיום הישיבה בשעה 09:00. התחלנו בישיבה בשעה 09:15, לאחר שוועדת הכנסת אישרה שהדיון ייערך בוועדת הפנים של הכנסת. ולאחר שהתקיים דיון ראשוני, חזרתי ועשיתי דיון נוסף. היות שלא היית בכל הדיונים שהיו בוועדה – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

לא קיבלתי הזמנה אחת.

הי"ר ש' וייס:

סליחה, אני אפשרתי לך. עכשיו – יושב-ראש הוועדה. תסלח לי, עכשיו הוא, אתה היית קודם. בבקשה.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני מודיע לך, היות שלפעמים יש שינויים בסדר-היום של ישיבת הוועדה, לרבות ביום הישיבה – ואתה יודע את זה, אתה ותיק בכנסת – נעשו שינויים. באשר לישיבה הראשונה, פורסמה עוד אתמול הודעה. מנהלת הוועדה עומדת כאן ומהנהנת בראשה. היום במשך הישיבות כינסנו ישיבה נוספת. לא רק זה, כאשר חבר הכנסת אברהם פורז ערער על כך שהתקבלה החלטה שלא בנוכחותו, כי היתה לו השגה, עשינו הצבעות, ביקשתי ועמדתי על כך שתתקיים ישיבה מיוחדת, שהיתה בשעה 13:00, וניהל אותה חבר הכנסת גולדמן.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טריף, אני רוצה להחליט בעניין זה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

משפט אחד.

הי"ר ש' וייס:

לא. אני לא עושה בירור עכשיו.

אפשרתי לחבר הכנסת טלב אלסאנע להשיג את השגתו. יש תשובה של יושב-ראש הוועדה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ש' וייס:

אני לא עושה עכשיו בירור. תן לי לדבר, אני לא עושה בירור, אין לי כלים לעשות בירור.

קריאות:

הי"ר ש' וייס:

חברי הכנסת דראושה ואלסאנע, תקשיבו לי. כבר היו ישיבות יותר קשות. יושב-ראש ישיבה לא יכול להפסיק תהליך חקיקה בגלל טענה של חבר כנסת שהוא לא קיבל את ההודעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ש' וייס:

תסלח לי בכל עניין.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ש' וייס:

המשמעות היא, בלי קשר עכשיו אם אני מזדהה עם זה או אחר, שכל חבר כנסת יוכל להפסיק תהליך חקיקה. זה נושא לבירור אדמיניסטרטיבי חריף מאוד. תבררו, ואם, חלילה, יסתבר, שבזדון או בטעות לא קיבלת את ההזמנה – יכול להיות שזה נושא לבירור רציני עם יושב-ראש הכנסת. אני לא יכול להפסיק תהליך, בלי קשר לעמדתי, את עמדתי הבעתי בחוק הקודם – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ש' וייס:

לא יכול. אתם יודעים מה המשמעות הפרלמנטרית? יעשו לכם אותו דבר בכל חוק שאתם תציעו. לפיכך, אני מאפשר לדון בחוק. אתם יכולים להתלונן, לבקש מיושב-ראש הכנסת שיבדוק איך עוברות ההודעות, מי היה במשכן, מי לא היה, מי רצה לקבל הודעה, מי לא רצה לקבל הודעה, איך היא נשלחה, למה היא לא נשלחה, ויושב-ראש הכנסת ידון בזה. זה עניין אדמיניסטרטיבי.

אם, כתוצאה מטעות קשה מאוד של ועדה, יבוא מישהו ויאמר שתהליך החקיקה פסול – גם זה אפשרי. אני לא יכול, על סמך הודעה כזאת, להפסיק דיון, זה יום אחד יבוא גם לחצר שלי או שלכם. תודה, נגמר בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

--- דבר מסוכן ביותר ---

הי"ר ש' וייס:

נכון, דבר מסוכן ביותר להפסיק דיון כי חבר כנסת מודיע שהוא לא קיבל הזמנה. תודה. בבקשה.

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה ---

הי"ר ש' וייס:

אני לא רוצה דיון על זה עוד. מה, אני אעשה בירור? לא לך ולא לדראושה. בבקשה. עכשיו חבר הכנסת סאלח טריף.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני חוזר ואומר ומזכיר לכולם, שאנחנו מדברים על הארכת תוקפה של הוראת שעה. זה לא חוק שהיה צריך להיות נדון במלואו בסעיפיו, אלא זה חוק שאנחנו מאריכים את תוקפו כבר שלוש שנים – – –

היו"ר ש' וייס:

אדוני יושב-ראש הוועדה, בשבילם זה חוק חשוב מאוד – – –

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

בוודאי, בוודאי. אני מציין עובדות. אני לא מתווכח.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חברים, הביורור בשאלה למה לא קיבלת את ההזמנה – יעשה אחר כך.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני לא אפסיק תהליך חקיקה, ואם היתה טעות – רע מאוד; אם זה היה בזדון, חלילה – רע מאוד. אני מקווה שיושב-ראש הוועדה יברר את זה כהוגן יחד אתכם. בבקשה.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני רוצה לדחות מכול וכול כל האשמה נגד עובדי הוועדה, כי הם מסורים מאוד, הם מקפידים תמיד. כבר שמעתי טענות כאלה מחברים אחרים, מכיוונים אחרים, ואני אומר לכולם, לכל חברי הכנסת: בואו נכבד את המנגנון ואת העובדים של הכנסת, הם עושים עבודתם נאמנה, בואו לא נטיל בהם פגמים ולא

נדבר זה על זה. יש ויכוח לגופו של עניין – או.קיי., אבל אין לפגוע בעובדי הוועדה ולא בעובדי הכנסת, כי אני משוכנע שהם עשו את עבודתם נאמנה.

לגופו של עניין, רבותי, עם כל חילוקי הדעות, אני מתכבד להעלות בפני הכנסת את חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 3), התשנ"ח-1998. הצעת חוק זו עברה לקריאה ראשונה ביום 10 במרס 1998, והועברה לוועדת הפנים ואיכות הסביבה לשם הכנתה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה), התשנ"ו-1996, להלן – הוראת השעה, בא לתת מענה על סכנה מוחשית לתושבי ישראל מצד אלה הנכנסים למדינה או השוהים בה ללא היתר. יש רבים שנכנסים בלי היתר. הוראת השעה נקבעה במקורה לתקופה של שנה. בשנת 1997 הוארך תוקפה בשנה נוספת. מאחר שהתנאים הביטחוניים שהביאו לחקיקת הוראת השעה לא השתנו, מוצע לשוב ולהאריך את תוקפה לא בשנה, חבר הכנסת טלב אלסאנע, אלא בשלושה חודשים נוספים בלבד. זאת אומרת, שהפעם אנחנו לא מאריכים בשנה אלא בשלושה חודשים. נחזור ונדון בהצעת החוק הזו, של הארכת התוקף, בעוד שלוש חודשים, אולי הרבה לפני זה. זאת אומרת, מייד אחרי הפגרה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, אני אאפשר לך לשאול את השאלה בנחת.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

מייד אחרי החזרה מהפגרה.

היו"ר ש' וייס:

אני אאפשר לך, כשהוא יסיים.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

הכנסת תחזור ותדון, וחזקה על ועדת הפנים ואיכות הסביבה שהיא תקיים דיונים יסודיים שבהם חבר הכנסת טלב אלסאנע, שהוא חבר פעיל, ישמיע את כל טענותיו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ש' וייס:

אני אאפשר לך באופן מסודר.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני מבקש ממליאת הכנסת לאשר את הצעת החוק הזאת בקריאה שנייה ובקריאה שלישית.

אדוני היושב-ראש, כיוון שהיום יום קצר ויום מיוחד, ואתה, בנדיבות לב נמצא כאן עם חברי כנסת רבים שתיכף יצביעו, אני משוכנע שאני מבטא את דעת כל החברים מכל הסיעות, שלא הצליחו בלהט הוויכוח שהיה היום לקבל ולפגוש את הנהגת העדה הדרוזית שנמצאת כאן, הנהגה שמתבטאת בהנהגה דתית-רוחנית, אנשים חילונים, חברי כנסת לשעבר שנמצאים כאן – אסעד, עטשי, אמל נסראלדין, ראשי הרשויות המקומיות הדרוזיות, ואני באמת רוצה, בשם כולכם, לברך אותם ולקבל אותם בברכה.

התכנסנו כאן היום בסימן של פיוס ואחדות של העדה, ואנחנו שמחים שאתם אתנו, כאן. ודאי שרצינו, ביום הזה, להעלות כאן על הדוכן שורה ארוכה, דין-וחשבון של 50 שנה במדינת ישראל. לצערי ולצער כולנו לא אוכל היום, בשמירה על כבודה של הכנסת, בשמירה על לוח זמניה, להעלות את זה. בוודאי נמצא את הזמן הנכון לכך, אבל בוודאי ביום זה שבו אנחנו מברכים, נוכל גם לומר לכל אלה שנמצאים כאן, לרבות שרי הממשלה: נותרו, עדיין, בעיות לא מעטות שצריך לפתור אותן לטובת העדה, לכבוד העדה ולטובת מדינת ישראל.

אני רוצה לסיים ברגע זה. אני מקווה מאוד שהשר משה קצב, שהגיע אתמול מחוץ-לארץ כדי לנאום ולומר את דבריו להנהגת העדה – –

הי"ר ש' וייס:

אני אאפשר לו אחר כך.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

— שאכן יוכל לעשות זאת, ואני מקווה מאוד שמהיום הזה שבו אנחנו מדברים, כולנו, על חג לעם היהודי, שנחגוג את החגים הבאים שיבואו עלינו לטובה, ושלוש ישרור בינינו לבין שכנינו. אני מקווה מאוד — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

שוויון למדינתנו.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

שוויון במדינתנו — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

הללויה. מספיק.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

אני מודה מאוד לכולכם.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה, אבל קודם לכן אני רוצה להודיע: תוכלו לברר את העניין הזה, ואם, חלילה, הוא פגום מבחינה חוקתית — יש כלים. אני רוצה להניח שיימצא פתרון.

אני רוצה לבקש מהממשלה, באמצעות שני השרים כאן, אנא מכם, זה חוזר על עצמו כל פעם. הממשלה, לא אחת נזכרת קצת באיחור לגבי מועדים שבהם פג תוקפם של חוקים לשעה ולשנה, ואנחנו נדחסים לפינה של חקיקה חפוזה. אנא, שימו במשרדכם לוח עם אורות מהבהבים כדי שתדעו תמיד מראש.

אנחנו עוברים להצבעה. קדימה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אשר למהות החוק — אנחנו נגדו. אנחנו חושבים שיש פגם — — —

היו"ר ש' וייס:

את זה תבטאו בהצבעה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — אבל אין לנו טענות לחבר הכנסת סאלח טריף. אנחנו מכבדים אותו — — —

היו"ר ש' וייס:

בסדר.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — הבעיה שלנו עם החוק הזה — — —

היו"ר ש' וייס:

תצביעו נגדו.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

— — — הפועלים הפלסטינים — — —

היו"ר ש' וייס:

בסדר, חברים, עוברים להצבעה.

קריאות:

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ש' וייס:

חוק שהייה ---

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, עכשיו הצבעה.

הצעת חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998, קריאה שנייה, סעיף 1, כהצעת הוועדה – ההצבעה החלה.

הצבעה מס' 2

בעד סעיף 1 – 17

נגד – 5

נמנעים – אין

סעיף 1 נתקבל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה העבודה לא באה להצביע?

הי"ר ש' וייס:

העבודה לא באה בכלל.

17 בעד – חבר הכנסת דראושה, באמצע ההצבעה, מה אתה עושה לנו פה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גמרנו את ההצבעה.

הי"ר ש' וייס:

לא גמרנו. אנחנו באמצע, קריאה שנייה, תסלח לי. 17 בעד, חמישה נגד, אפס נמנעים, אני קובע שהחוק עבר בקריאה שנייה. לא לשאול שאלות על העבודה, היא בכלל איננה פה.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית. חברים, חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2), התשנ"ח-1998, קריאה שלישית – – –

רפאל פנחסי (ש"ס):

תיקון מס' 3, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ש' וייס:

תיקון מס' 2. סליחה, שלא תהיה אי-הבנה.

רפאל פנחסי (ש"ס):

תיקון מס' 3.

היו"ר ש' וייס:

אתה אומר תיקון מס' 3. מה אומרת שוש? רגע, רגע, בסוף נצביע והחוק יהיה פסול. סליחה, יושב-ראש הוועדה, זה תיקון מס' 2 או תיקון מס' 3?

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

לא שמת לי לב לוויכוח שהיה כאן.

היו"ר ש' וייס:

לא ויכוח אלא שאלה אינפורמטיבית. היועצים של הוועדה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

נצביע על תיקון מס' 2 ועל תיקון מס' 3 יחד.

היו"ר ש' וייס:

אני לא אעשה את זה. בבקשה? היועצים המשפטיים של הוועדה אומרים לנו 2, לפיכך לא טעיתי.

קריאות:

היו"ר ש' וייס:

חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2) – חבר הכנסת פנחסי אומר שזה תיקון מס' 3. אני רוצה להציע הצעה כזאת: אנחנו מצביעים על תיקון מס' 2, אבל אם זה תיקון מס' 3 – – –

מאיר שטרית (הליכוד-גשר-צומת):

תיקון מס' 3.

היו"ר ש' וייס:

אז יש בעיה. אני מצביע על תיקון מס' 2.

סאלח טריף (יו"ר ועדת הפנים ואיכות הסביבה):

תיקון מס' 2.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, אני מצביע על תיקון מס' 2. מה יקרה עם זה אחר כך? – המשפטנים יחליטו. ההצבעה החלה. תזכרו שזו קריאה שלישית.

הצבעה מס' 3

בעד החוק – 17

נגד – 5

נמנעים – אין

חוק שהייה שלא כדין (איסור סיוע) (הוראות שעה) (תיקון מס' 2),

התשנ"ח-1998, נתקבל.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

זה חוק נגד הפועלים הפלסטינים.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, רגע. חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

לא מתביישים.

הי"ר ש' וייס:

17 תומכים, חמישה מתנגדים ואין נמנעים. חברים, החוק אושר.

רפאל פנחסי (ש"ס):

זה תיקון מס' 3 ולא תיקון מס' 2.

דברי ברכה לנציגי העדה הדרוזית בישראל

הי"ר ש' וייס:

שר התיירות רוצה לברך את אורחינו.

חברים, עוד שתי דקות נסיים את הישיבה. סבלנות. אנחנו נמצאים כבר עשר דקות מעבר לזמן, ולכן הכול יהיה קצר. אדוני שר התיירות, בבקשה.

שר התיירות מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אחינו בני העדה הדרוזית, ראשי העדה, המנהיגות הרוחנית שלה ומנהיגי הציבור, אני רוצה לשבח את חבר הכנסת סאלח טריף, שהעלה את הנושא לדיון כאן.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, אתה מפריע.

שר התיירות מ' קצב:

אדוני היושב-ראש, הממשלה מברכת את העדה הדרוזית על הסכם הפיוס והאחדות, כפי שחבר הכנסת סאלח טריף הגדיר אותו. אנחנו עקבנו בחרדה ובדאגה רבה אחרי המחלוקת, וטוב עשיתם שלא שום התערבות מבחוץ מצאתם את הדרך הטובה להפוך את הפיוס ואת האחדות לאחד המאפיינים של בני העדה הדרוזית.

מדינת ישראל חבה חוב עמוק מאוד לבני העדה הדרוזית.

היו"ר ש' וייס:

לא להפריע. חברים, לא להפריע.

שר התיירות מ' קצב:

אם חבר הכנסת דראושה מכנה אותם אחים, גם אני מכנה אותם אחים. חבר הכנסת דראושה, אם כך, אתה ואני גם כן אחים. אולי לא בני-דודים, אבל אחים – כן.

סאלח טריף (העבודה):

כן.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

גם אחים, וגם בני-דודים. אחים שלנו.

שר התיירות מ' קצב:

אתה תקבל את זה גם כן. אני מדבר עליך ועלי.

היו"ר ש' וייס:

אני אתן לך להגיד את זה בלי קריאת ביניים.

שר התיירות מ' קצב:

אנחנו חבים חוב עמוק לבני העדה הדרוזית. יש להם חלק נכבד מאוד בבניינה של המדינה, בפיתוחה, בשגשוגה ובביטחונה. בני העדה הדרוזית קידשו את הכלל, שמי שחי במדינה הזאת חייב לשאת בנטל כדי לשמור על חיי אזרחיה, והם עשו את זה במסירות רבה ובאחריות מן המדרגה הראשונה.

ממשלות ישראל ללא יוצאת מהכלל פועלות בצורה מאוד נמרצת כדי להביא להשתלבות מלאה של בני העדה הדרוזית בחברה הישראלית, כדי להבטיח שוויון לבני העדה הדרוזית, ובמאמצים של הממשלות במיוחד ב-20 השנים האחרונות הן ראויות לציון מיוחד.

גם מפאת סדר-היום הדחוס, אני מבקש, אדוני היושב-ראש, להסתפק בדברי ההערכה ולהבטיח לבני העדה הדרוזית, חבר הכנסת סאלח טריף, שהממשלה תמשיך, ללא ליאות, ללא שום שמץ של היסוס ובנחרצות רבה מאוד, לפעול, להתגייס בכל המשאבים שעומדים לרשותה כדי לתת לאזרחיה בני העדה הדרוזית, שהם חלק אינטגרלי מוחלט ומלא של החברה הישראלית – ולא רק בהצהרות, אלא גם במעשים – תחושה שהעדה הדרוזית יש לה חלק שווה בחברה הישראלית. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לשר התיירות.

אורחינו היקרים, עוד רגע. חברים, מתוך הרצון לשים דגש באחוה מול העדה הדרוזית בלי הבדל של השקפה וכן הלאה, אני רוצה לאפשר לחבר הכנסת דראושה חצי דקה ולחבר הכנסת רחבעם זאבי חצי דקה. הם ביקשו, ואני עושה זאת ברצון. אחרי זה נסיים.

חברים, נא לשבת. עוד דקה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני היושב-ראש, אני מודה לך על כך שאפשרת לי לברך את אחינו מהעדה הדרוזית הערבית הגאה; אנחנו גאים בהם. אבל, אני רוצה לומר הערה לשר משה קצב בכנות. הדברים שלך מלבבים וטובים.

הי"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דראושה, מה היא הברכה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

אדוני, ברשותך, אומר רק משפט אחד. דברים אלה, כמותם שמעתי כבר בעבר, ואני לא מבין למה האפליה נגד העדה הערבית הדרוזית נמשכת עד היום. 50 שנה אתם מבטיחים שוויון, אבל עדיין יש אפליה ברורה נגד העדה הדרוזית.

הי"ר ש' וייס:

תודה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

תפסיקו לדבר ותתחילו לעשות. זה מה שאתם צריכים, אחינו הדרוזים – לא עוד דיבורים, אלא יישום מעשי של השוויון שאנחנו צריכים לקבל אותו כאזרחים במדינה.

הי"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מאוד מודה לחבר הכנסת דראושה. עכשיו, חבר הכנסת זאבי, וזהו. בזה נסיים. חברים, עוד רגע.

שר התיירות מ' קצב:

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע-רע"ם):

הי"ר ש' וייס:

אני פונה לאורחים: עוד שנייה. רוצים לברך אתכם. באותה הזדמנות רוצים גם לומר משהו לממשלה. אין דבר. אנחנו חיים עם זה די טוב. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, כבוד מנהיגי העדה הדרוזית, כמי שהיתה לו הזכות ללכת עם הבנים שלכם בשדות ישראל, בגבולות ומעבר לגבולות, אני רוצה לברך אתכם על הביקור שלכם היום בכנסת, ובעיקר על ההזדהות והשילוב שלכם במדינת ישראל במשך כל שנות קיומה.

אני ראיתי את הלחימה הנפלאה של בני העדה הדרוזית בעלי סבילות וכושר פיזי ומתוך הזדהות רעיונית עם מדינת ישראל, ואין לי אלא לברך אתכם ולהצטער על המחיר הכבד שהעדה הזו שילמה בכל מלחמות ישראל. לכן, מיום שהצטרפתי לכנסת, בלי קשר למפלגות ובלי קשר לממשלות, אני טוען שהברית בינינו לא צריכה להיות ברית דמים אלא ברית חיים. תבורכו.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. אני מודה לחברי הכנסת סאלח טריף, דראושה וגנדי על הברכות ולשר התיירות, ואני מצטרף בברכה חמה ומאחל לכם כל טוב, ושנמשיך לחיות יחד בשלום ובסולידריות, ונראה זה את זה לא רק בכנסת אלא גם במקומות היישוב שלכם. תודה רבה לכם.

חברים, אני רוצה לאחל לכל היהודים במדינת ישראל הפעם – והיום אנחנו בחג של כל מיני עדות – חג פורים שמח לילדינו ולכל המתחפשים. חלק גדול מאתנו עובר עכשיו לקריאת המגילה.

אשר על כן, אנחנו מפסיקים קצת לפני הזמן המקובל. ניפגש ביום שני, י"ח באדר התשנ"ח, 16 במרס 1998. ישיבת המליאה תתקיים בשעה 16:00. תודה רבה לכם וחג שמח.

הישיבה ננעלה בשעה 14:17.